

Jaarverslag

2019

Inhoudsopgave

Verantwoording	
Raad van Toezicht	4
Directieverslag	6
Activiteiten	
Theater produceren	10
Theater programmeren	20
Productiehuis Theater Rotterdam	26
Educatie	34
Overige activiteiten	38
Prestatieverantwoording	
Prestatieverantwoording Ministerie van OC&W	48
Prestatieverantwoording gemeente Rotterdam	49
Financieel verslag	50

Verantwoording Raad van Toezicht

Theater Rotterdam wordt bestuurd volgens het Raad-van-Toezichtmodel, met een tweehoofdig Bestuur bestaande uit een algemeen directeur en artistiek directeur. De Raad van Toezicht is werkgever van het Bestuur en houdt toezicht op het (artistieke) beleid van het Bestuur en de algemene zaken binnen Theater Rotterdam. Ook staat de Raad van Toezicht het Bestuur met raad en advies terzijde. Bij de invulling van zijn taak richt de Raad zich naar het belang van de stichting en bij de stichting betrokken personen. In de uitvoering van zijn taak als toezichthouder neemt de Raad van Toezicht de toepasselijke wet- en regelgeving, de bepalingen uit de statuten, de Governance Code Cultuur, de Code Fair Practice en de Code Diversiteit & Inclusie in acht.

In 2019 kwam de Raad van Toezicht (Raad) zes keer bij elkaar. Buiten de reguliere vergaderingen om, vond er in 2019 regelmatig overleg plaats tussen de Raad van Toezicht leden onderling. Daarnaast is ook meerdere keren telefonisch vergaderd c.q. vond besluitvorming plaats langs schriftelijke weg (buiten aanwezigheid van de directie), en vond regelmatig overleg plaats tussen de voorzitter en de algemeen directeur. Elk kwartaal vergaderde de auditcommissie. De remuneratie- en benoemingscommissie kwam in 2019 ook meerdere malen bij elkaar. De sponsorcommissie vergaderde tweemaal dit jaar. Er vond drie keer overleg plaats met een afvaardiging van de Raad met de

Ondernemingsraad (OR) en het Bestuur. Verder waren de leden van de Raad van Toezicht gedurende het jaar aanwezig bij diverse evenementen van Theater Rotterdam, waaronder de opening van het seizoen, start van de kaartverkoop, diverse relatie- en netwerkvondten en bij verschillende premières van de voorstellingen van Theater Rotterdam.

FORMULERING STRATEGIE EN BELEID PLANPERIODE 2021-2024

In 2019 speelde het formuleren van de nieuwe meerjarenbeleidsplannen voor de gemeente Rotterdam en het ministerie van OCW een belangrijke rol. Op grond van de statuten en het bestuursreglement dient de Raad van Toezicht het nieuwe meerjarige beleidsplan vast te stellen. Gedurende het proces van formuleren in 2019 trad de Raad op als sparringpartner, adviseur en als klankbord voor het Bestuur. De leden van de artistieke commissie van de Raad hadden hierin een prominenter rol en kwamen gedurende het jaar vaker bij elkaar. Begin 2020 stelde de Raad van Toezicht de nieuwe beleidsplannen vast voor de periode 2021-2024.

AFTREDEN ARTISTIEK DIRECTEUR

In overleg met de Raad van Toezicht besloot Ellen Walraven per 1 oktober 2019 terug te treden als artistiek directeur van Theater Rotterdam. De Raad van Toezicht is mw. Walraven dankbaar voor haar inzet, artistieke visie en betrokkenheid in de afgelopen jaren. Het vertrek van meerdere directeuren bij Theater Rotterdam in een

relatief korte periode trekt een wissel op de organisatie. Door het Bestuur, hoofden en de OR, is samen met een afvaardiging van de Raad van Toezicht in een evaluatie teruggeblikt op het vertrek van de artistiek directeur maar ook vooruitgeblikt op de toekomst. Dat heeft zijn vertaling gekregen in het beleidsplan. De eindverantwoordelijkheid voor de artistieke taak belegde de Raad van Toezicht bij de algemeen directeur tot er een nieuwe artistiek directeur benoemd wordt.

RVT VERGADERINGEN, AANDACHTSPUNTEN EN BESLUITEN

Iedere vergadering liet de Raad van Toezicht zich informeren door het Bestuur met een update die de volgende zaken bevat: strategie en omgeving, personeel en organisatie, producties en programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en communicatie en sponsoring. Ook staat de financiën elke vergadering op de agenda. In 2019 ging er vanuit de Raad extra aandacht uit naar het opstellen van een Meerjarig Onderhoudsplan en begroting (MJOP) voor de gebouwen van Theater Rotterdam. Met het opstellen ervan is er nu meer inzicht in risico's en strategie in investeringen en onderhoud. Daarnaast had de Raad extra oog voor het opstellen van een plan van aanpak voor het bevorderen van diversiteit en inclusiviteit binnen Theater Rotterdam, zowel in personele zin als in de artistieke functies (publiek, programma en producties). Hier zal de Raad de komende jaren

blijvend aandacht voor houden. In 2018 is het bestuursmodel van de organisatie aangepast. Dit maakte dat de statuten en reglementen gewijzigd en geactualiseerd moesten worden. Eind 2019 is dit geactualiseerd en begin 2020 geformaliseerd door de notaris. Voorts stelde de Raad in maart de jaarrekening en het jaarverslag 2018 vast en keurde de Raad in mei het jaarplan 2020 goed.

SAMENSTELLING, ZELFEVALUATIE EN ROOSTER VAN AFTREDEN

Met ingang van 8 maart 2019 is dhr. Sitton benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht. 11 maart trad dhr. Baeten af als voorzitter van de Raad wegens zijn aflopende zittingstermijn. De Raad van Toezicht benoemde dhr. Weisglas in mei tot vicevoorzitter. Op 17 mei nam de Raad afscheid van mw. Kriens als RvT-lid en eveneens van dhr. Wiegman. De Raad van Toezicht bedankt dhr. Baeten, mw. Kriens en dhr. Wiegman voor hun jarenlange inzet voor Theater Rotterdam en zijn voorgangers.

Conform de Governance Code Cultuur (GCC) dient de Raad jaarlijks een zelfevaluatie te organiseren, waarbij ze zich eenmaal per drie jaar laat bijstaan door een extern adviseur. In het najaar van 2019 voerde de remuneratie- en benoemingscommissie van de Raad van Toezicht de selectie van het externe bureau op zorgvuldige wijze uit. De Raad wenst in de zelfevaluatie terug te kijken op het eigen functioneren, op de samenwerking met de statutair bestuurder(s)-directeur(en), en tevens vooruit te kijken in het licht van de samenstelling, het samenspel en de benodigde expertise in de nieuwe planperiode.

Jaarlijks staat het rooster van aftreden op de agenda van de Raad. Dit moment wordt tevens gezien als reflectiemoment op de competenties binnen de Raad. Omdat de statuten recent zijn gewijzigd dient het rooster van aftreden opnieuw vastgesteld te worden. Aandachtspunt is het toepassen van de statutaire zittingstermijnen conform de (nieuwe) statuten. De output van de aanstaande zelfevaluatie zal tevens input leveren voor het rooster van aftreden. In verband met de zorgvuldigheid waarmee het externe bureau is uitgezocht en de grondigheid waarmee de Raad de zelfevaluatie wenst uit te voeren is dit doorgeschoven naar maart 2020. Uit de zelfevaluatie zal een visie op toezichthouden en een plan van aanpak ter verbetering op het toezichthouderschap voortkomen dat gedurende het jaar zal worden gemonitord. In juni 2020 ontstaat er de vacature van penningmeester in de Raad van Toezicht. In december 2019 stelde de Raad het Raad van Toezicht-profiel opnieuw vast, de vacaturetekst voor de werving en de samenstelling van de werving- en selectiecommissie. Begin 2020 wordt de werving gestart. Hierbij zal de Raad de principes van de Code Diversiteit & Inclusie en die van de GCC toepassen. Voorts ontstaat op 1 januari 2021 een tweede vacature (vicevoorzitter/RvT-lid). De Raad zal tijdig anticiperen op de invulling ervan.

TOEPASSEN GOVERNANCE CODE CULTUUR

De Raad van Toezicht en het Bestuur hanteren de acht principes van de GCC en beschouwen deze gedragscode als richtlijn voor goed bestuur en transparante verantwoording. In aanvulling op de statuten legden de Raad en het Bestuur

haar werkwijze vast in reglementen die eind 2019 zijn geactualiseerd en vastgesteld. De Raad beraadt zich een keer per jaar over het functioneren van het bestuursmodel en de naleving van de GCC. Geconstateerd is dat er in 2019 geen wijzigingen in het bestuursmodel zijn. De Raad van Toezicht overlegt tenminste eenmaal per jaar met de externe accountant over de jaarrekening, het accountantsverslag en het risicobeheersingssysteem. De Raad en het Bestuur doen vooraf opgave van nevenfuncties. Alvorens toestemming te verlenen toetst de Raad of de nevenfuncties geen tegenstrijdige belangen met de stichting opleveren. Jaarlijks voert de remuneratie- en benoemingscommissie van de Raad een functioneringsgesprek met het bestuur. In december vond dit gesprek plaats. In 2019 raadpleegde de remuneratie- en benoemingscommissie hiertoe ook de OR en verschillende medewerkers uit de organisatie. Daarnaast vonden nog twee gesprekken plaats met de directieleden in het voorjaar van 2019. Een afvaardiging van de Raad voert, samen met de bestuurder(s), tweemaal per jaar overleg met de OR (drie-radenoverleg).

Tot slot bedankt de Raad van Toezicht de directie, de OR en de medewerkers van Theater Rotterdam voor hun inzet in 2019. Het was een bewogen jaar waarin veel gebeurde, maar ook veel móest gebeuren. De Raad is trots op de resultaten, waaronder op de vele mooie voorstellingen die het afgelopen jaar geproduceerd en geprogrammeerd zijn, op de bijzondere relatieavonden die plaatsvonden, op de impactrijke educatieve activiteiten van Theater Rotterdam en op de meerjarenbeleidsplannen die geschreven zijn voor de nieuwe planperiode 2021-2024.

Richard Sitton

Voorzitter (m.i.v. 8 maart 2019)

De Raad van Toezicht van Stichting Theater Rotterdam bestond in 2019 uit de volgende personen:

Richard Sitton
Voorzitter

Frans Weisglas
Vicevoorzitter

Nick van Hussen
Penningmeester

Mirjam Bach
RvT-lid

Mavis Carrilho
RvT-lid

Aukje Bolle
RvT-lid

Laila Abid
RvT-lid

Directie verslag

Op het moment van het schrijven van dit jaarverslag 2019 bevinden we ons midden in de crisis van het Coronavirus. Het theater is gesloten en producties zijn gestopt. Theaters zijn er niet voor om gesloten te zijn. De coronacrisis raakt niet alleen Theater Rotterdam maar de gehele culturele sector. We verwachten dat de gebeurtenissen een groot effect zullen hebben in 2020. Daling van de bezoekersaantallen voor onze producties en programmering, van onze inkomsten en de verhuringen. Desondanks gaan we gezamenlijk moedig voorwaarts.

Theater Rotterdam ademt op het ritme van de wereld en met onze makers en partners staan we midden in de stad. TR geeft artistiek uitdrukking aan wat er in onze tijd leeft. We zien onszelf als onderdeel van het stedelijke ecosysteem, knoop in een netwerk van ontmoetingen met andere artistieke en sociale instellingen. We zijn verankerd in onze tijd maar durven er ook tegenin te denken. We pakken zowel persoonlijke als maatschappelijke thema's aan en verbinden ons met organisaties en communities die staan voor andere stemmen, andere gemeenschappen, andere kwaliteiten en andere groepen. We begeleiden talent, produceren multidisciplinaire en vernieuwde producties, tonen onze (internationale) actuele en maatschappelijk urgente programmering en gaan de verbinding aan met publiek en onderwijs via educatieve projecten. Dat doen we thuis in Rotterdam, op tournee door Nederland en internationaal.

Dit jaarverslag biedt u een inkijk in de veelzijdige werking van Theater Rotterdam en hoe wij vorm hebben gegeven aan onze ambities. Via een dialectiek van veranderen en continueren, van vernieuwen en duurzaamheid, van zoeken en vinden.

“Ontroerend, indringend, prachtig, wer-
velend en vernieuwend”, zo beschreef

een bezoeker van In Suriname Theater Rotterdam na afloop. Zo willen we voorstellingen blijven maken.

MAKERS EN TALENTONTWIKKELING

In 2019 hebben onze makers 45 producties gecreëerd. We speelden 791 voorstellingen binnen 57 verschillende theaters en festivals en we toonden 145 voorstellingen internationaal. Ook dit jaar mochten we wederom prijzen in ontvangst nemen tijdens het jaarlijkse Nederlands Theater Festival 2019. Davy Pieters ontving de Mimeprijs voor haar voorstelling *How to build a universe*. Regisseur Pieter Kramer en schrijver Don Duyns wonnen de Prosceniumprijs, een oeuvreprijs voor hun familievoorstellingen. Ze mochten ook de Zilveren Krekel in ontvangst nemen voor het grote succes van *Hamlet, de familievørstelling*.

Boogaardt/VanderSchoot maakten de indrukwekkende live-performance-installatie *Botanical Wasteland* die een uitverkochte speelreeks speelde tijdens de Operadagen Rotterdam en Oerol. Erik Whien maakte dit seizoen de voorstelling *Eindspel* van Samuel Beckett. *Eindspel* onderscheidt zich door de speelsheid van de acteurs, die de in potentie loodzware tekst van een enorme gelaagdheid voorzien door deels tegen de tekst in te spelen. De voorstelling ontving prachtige recensies en meer dan 10.000

mensen bezochten de voorstelling. Wunderbaum en URLAND, alliantiepartners van Theater Rotterdam, maakten verschillende producties en speelden op festivals, en toerden door Nederland en internationaal.

Productiehuis Theater Rotterdam bood aan nieuwe makers een professionele ontwikkelplek en zij kregen de ruimte om hun artistieke ideeën, onder begeleiding van een ervaren team, verder te ontwikkelen. Het festival *Welcome To Our Guesthouse (WTOG)* speelt daarbij een belangrijke rol. Tussen 16 en 19 oktober kon het publiek en professionals uit het theaterveld kennismaken met radicaal en uitdagend werk van veelbelovende theatermakers. Arian Lester, maker bij PTR, werd genomineerd voor de BNG Bank Theaterprijs. Met zijn voorstelling *THE GATE* introduceert hij een theatercode die een bijzondere vorm van kijken vraagt en het publiek graag op het verkeerde been zet.

PROGRAMMERING EN SAMENWERKING

In toonden we kwalitatief hoogstaande nationale en internationale programmering op het gebied van theater, dans, performance en muziektheater. Uitgangspunten zijn artistieke kwaliteit, diversiteit, vormenrijkdom en stedelijk engagement. Trots waren we op onze seizoen opening 19/20 met een combinatie van voorstel-

lingen die een breed publiek trok. In de grote zaal stond de prachtige voorstelling *Outwitting the Devil* van Akram Khan. Benjamin Verdonck was met *Aren* te zien in de kleine zaal en Wunderbaum stond met *Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen* op locatie in de Schiecentrale. Onze stedelijk partners koesteren we, en ook dit jaar waren we weer de presentatieplek voor veel gezelschappen. Op dansgebied waren dat Scapino Ballet, Conny Janssen Danst en Dansateliers, op theatergebied Hotel Modern en Maas Theater en Dans. Theater Rotterdam was het festivalhart voor gezichtsbepalende festivals als Motel Mozaïque, Circusstad, Operadagen en IFFR. In juni vond voor de tweede maal de finale plaats van de Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC). De Britse choreograaf Kwame Asafo-Adjei won de prestigieuze XL Production Award bestaande uit een productiebudget van 100.000 euro. De grootste dansprijs in zijn soort. Hij zal het budget inzetten voor een nieuwe choreografie die bij Productiehuis Theater Rotterdam (PTR) geproduceerd zal worden.

Een ander hoogtepunt waren de 1000 vrouwen die Theater Rotterdam overnamen tijdens de *Stille Heldinnen Disco XL* van Women Connected. Powervrouwen van alle culturen, generaties en achtergronden inspireerden bezoekers met persoonlijke verhalen. Een bijzondere avond waarin niet werd gekeken naar elkaars verschillen maar waar het vrouw-zijn en 100 jaar stemrecht werd gevierd.

EDUCATIE

Theater Rotterdam educatie timmerde afgelopen jaar hard aan de weg. Met een stevig fundament aan activiteiten ontvingen we bij TR in 2019 opnieuw veel scholieren en studenten uit Rotterdam, regio en land. We waren daarnaast ook te vinden op de scholen zelf met onder meer onze cultuurcoaches. We gingen de samenwerking aan met Zadkine en ontwikkelden een programma samen met studenten, docenten en kunstprofessionals: *Staan voor de toekomst*. Ook waren we één van de aanjagers voor de Community of Practice, een leergemeenschap van mbo studenten die gedurende zes maanden werkten aan opdrachten bij culturele instellingen.

Voor het project *Open Venster* (mede mogelijk gemaakt door Kunstkabel van het KCR) werkten we samen met het onderwijs, organisaties, wijkbewoners en kunstenaars in de Provenierswijk. Leerlingen van de diverse scholen trokken de wijk

in, verzamelden verhalen en verbeeldde deze in diverse kunstwerken.

Context bij geprogrammeerde en eigen TR voorstellingen gaf ons vrije publiek de gelegenheid hun voorstellingservaring verder te verdiepen. Hiervoor werkten we onder meer samen met studenten van de Erasmus Universiteit en Willem de Kooning Academie.

Voor individuele jongeren startten we het nieuwe meerjarenproject *Europefiction*: in een uitwisseling met Schauspielhaus Bochum en acht andere Europese partners maakten jongeren theater en dachten na over het toekomstig Europa.

MARKETING EN COMMUNICATIE

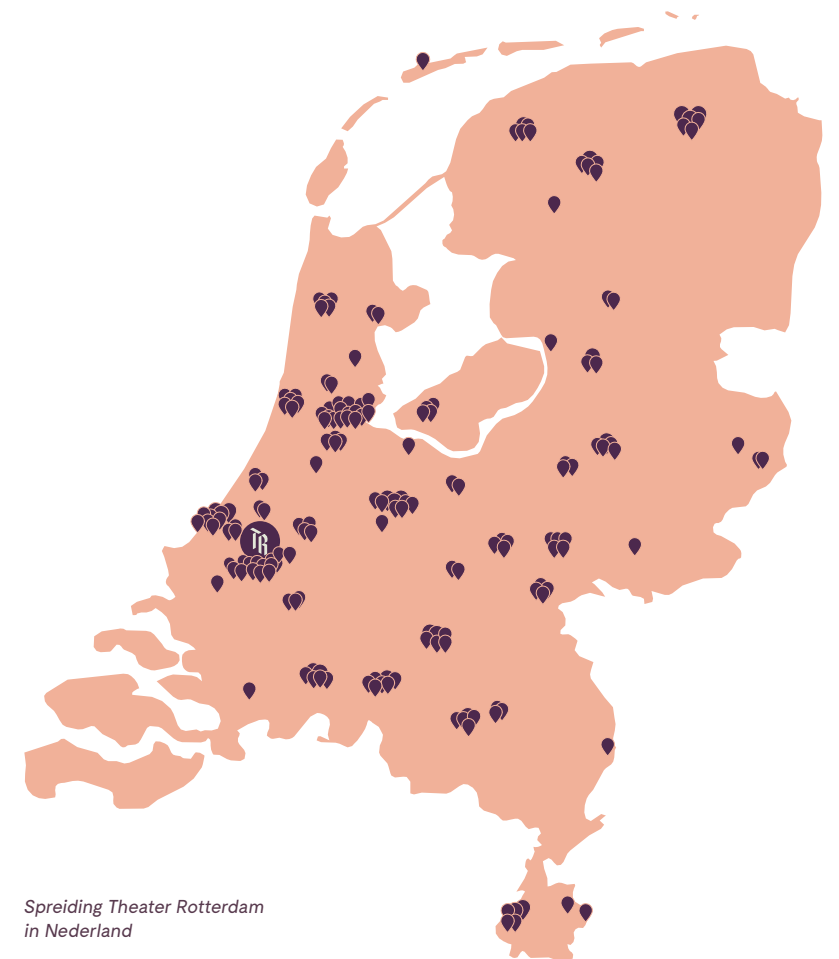
De inzichten van de afgelopen jaren in *Mosaic/Whize* toonden dat Theater Rotterdam de grootste publieksaantallen trekt in de zogenaamde doelgroepen van Stadse Alleseters en Elitaire Cultuurminnaars. Maar de lokale samenwerkingen maken ook dat wij een bovengemiddeld percentage Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters trokken. In 2019 inves-

teerden we veel in het ontwikkelen van een marketingstrategie vanuit verdere doelgroepsegmentatie. Daarvoor zijn in 2019 meerdere publieksonderzoeken gehouden.

We zijn gestart met de merkcampagne: *Wat doe ik hier?* Een simpele en tegelijk grote vraag waar we als Theater Rotterdam mee bezig zijn. We willen artistieke uitdrukking geven aan wat er in onze tijd leeft. Het is een onderdeel van een meerjarige merkcampagne waarmee we Theater Rotterdam positioneren als plek in het midden van al deze veranderingen.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Wij hechten grote waarde aan de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie en handelen ernaar. We betalen onze kunstenaars eerlijk en dragen zorg voor een transparant personeelsbeleid. Medewerkers die onderdeel zijn van de vaste formatie betalen we volgens de cao Theater en Dans. We passen deze cao integraal toe en het vormt ook de basis voor ZZP'ers in de berekening van het honorarium. We besteedden extra aan-

Spreiding Theater Rotterdam
in Nederland

dacht aan de positie van jonge kwetsbare makers in PTR. Theater Rotterdam is divers in haar werking en samenstelling. De diversiteit van Theater Rotterdam is in 2019 gegroeid, maar de organisatie is nog zeker geen afspiegeling van de stad. We hielden workshops *unconscious bias*, als startpunt om intern verder te werken aan werkelijke groei van de diversiteit en als basis voor een SMART actieplan.

Onze medewerkers organiseerden de benefietavond *Fields of Gold* met als doel om zoveel mogelijk geld op te halen voor het Daniel den Hoed Fonds en hospice De Regenboog in Rotterdam. Tegelijkertijd was dit een eerbetoon aan twee collega's die in 2018 zijn overleden.

We waren het officiële hoofdkwartier van *Rotterdam Pride 2019*. Theater Rotterdam was huiskamer van het festival en presenterden rising star Ivo Dimchev en boden onderdak aan conferentie CONFAB. In het kader van het landelijke initiatief *Theater Inclusief* en de voorstelling *Onze Straat* van regisseur Daria Bukvić startten we een gelijknamig project waarbij onze medewerkers in straten tussen het Schouwburgplein en de Witte de With op zoek gingen naar de verhalen achter de deuren van winkels en woonhuizen.

Bezoekers onder de 30 jaar krijgen vanaf het nieuwe seizoen 2019 de mogelijkheid om naar alle voorstellingen te gaan voor slechts 10 euro. Ook Rotterdampas-houders krijgen 3 tot 6 euro korting op het standaardtarief op onze eigen voorstellingen.

ONDERNEMERSCHAP

In 2019 investeerden we verder in het versterken van onze relaties met private partijen en particulieren. Onze zalen en locaties zijn aantrekkelijk voor events en verhuringen; er werden nieuwe sponsorcontracten afgesloten. We ontwikkelden een nieuw donatie- en sponsorprogramma en voerden twee donateurswervingscampagnes uit met positief resultaat: we gingen van 0 naar 100 donateurs. Het aantal vrienden, onze 'schouwburgers', is gegroeid. Bijzondere aandacht ging uit naar vroegere en huidige grote schenkers met een exclusieve mecenaslunch.

Die inspanningen leiden tot een duurzame derde inkomstenstroom voor de realisatie van de artistieke en maatschappelijke ambities van Theater Rotterdam.

DUURZAAMHEID

Theater Rotterdam wil bijdragen aan de leefbaarheid en de verduurzaming van Rotterdam. De focus lag in 2019 op de uitvoering van het groene dakenplan en het energie-haalbaarheidsonderzoek (in samenwerking met de gebouweigenaren en de eigenaren van de energie-infrastructuur). We hebben samen met 7 Square Endeavour (7SE), de Vereniging Verenigd Schouwburgplein (VVS) en de gemeente Rotterdam een nieuw ambitieus plan ontwikkeld voor de herinrichting en verduurzaming van het Schouwburgplein (van gevel tot gevel). In oktober werd bekend dat het Schouwburgplein een van de Big Five locaties is van Rotterdam. In januari is er een schetsontwerp met 'wow factor' van het nieuwe Schouwburgplein aan wethouder Wijbenga gepresenteerd. We wachten op de uitslag om te kunnen starten. We sloten het vierjarige Europese programma Club Imagine af, waarin we de nieuwe ontwikkelingen van de mens in het Antropoceen onderzochten met een grote eindmanifestatie op het eiland van Brienenoord. Dit deden we in samenwerking met meer dan 8 internationale partners. Zij selecteerden een aantal kunstenaars die deze manifestatie mee vorm gaven.

Theater Rotterdam was in 2019 trekker van het ACT programma (Art and Climate Transition), een vierjarig programma gesubsidieerd door de EU.

ORGANISATIEONTWIKKELING

In overleg met de Raad van Toezicht besloot Ellen Walraven, artistiek directeur van Theater Rotterdam, om de organisatie in oktober 2019 te verlaten. Wij danken haar voor de gedreven en scherpzinnige wijze waarop zij in afgelopen jaren de artistieke koers vorm gaf en zich heeft ingezet voor de verbinding van theater met grote maatschappelijke thema's.

Aansluitend is het besluit genomen om de positie van artistiek directeur niet op korte termijn in te vullen, maar dat te koppelen aan het proces van het opstellen van de beleidsplannen voor de periode 2021-2024.

Binnen de organisatie werden goede afspraken gemaakt over het invullen van de artistieke rol en zijn de overlegstructuren tussen de diverse samenwerkingsgremia opnieuw vorm gegeven. Ons personeelsbeleid hebben we geprofessionaliseerd en de investeringen in het terugbrengen van het ziekteverzuim hebben vruchten afgeworpen (van 13,69 naar 5,5 %).

Het najaar 2019 stond uiteraard in het teken van het formuleren van de nieuwe beleidsplannen 2021-2024. De plannen voor de gemeente, voor onze functie als BIS-gezelschap en voor de functie van ontwikkelinstelling, Productiehuis Rotterdam (samen met Maas Theater en Dans), zijn in januari 2020 ingediend. Daarin hebben we keuzes gemaakt voor een kleiner makersensemble, stevig verankering in de stad Rotterdam en haar grootstedelijke vraagstukken.

FINANCIEEL

Het jaar 2019 sluit Theater Rotterdam af met een klein positief saldo van 15.588 euro. Onze baten komen uit inkomsten door kaartverkoop, structurele subsidies, verhuur en via fondsen en sponsors. Het meerjarenbeleidsplan geeft focus en richting voor de toekomst. Om dit plan te kunnen realiseren zal een verdere doorontwikkeling van de organisatie plaatsvinden zodat we met kracht en vertrouwen de nieuwe periode in gaan.

VOORUITBLIK 2020

Dit is het laatste jaar van het huidige Cultuurplan en we kijken al vooruit. We willen met lef invulling blijven geven aan onze stedelijke, nationale en internationale positie van toonaangevend, geëngageerd en grootstedelijk huis van makers. Choreograaf/theatermaker Alida Dors start in april als artistiek leider. Samen met Davy Pieters, Erik Whien, Pieter Kramer en de collectieven Urand en Wunderbaum geeft zij inhoud aan onze artistieke koers. De functies van theater produceren, presenteren en het ontwikkelen van talent onder een dak gaan we sterker verbinden.

Het opstellen van de beleidsplannen is ook het moment geweest waarop we hebben teruggeblikt, geleerd en de missie, visie, doelen en strategie voor de komende jaren scherp hebben gesteld. We gaan niet wachten met de invulling daarvan tot 2021, maar we handelen in het hier en nu. Waar we stappen zetten, maken we de weg.

Walter Ligthart,
Algemeen directeur
13 maart 2020

Wij zijn Theater Rotterdam. We maken theater, tonen theater en leiden de nieuwste generatie makers op. Thuis in Rotterdam en op tournee door Nederland en Europa.

Theater produceren

Bij het jaarlijks ontwikkelen en samenstellen van het seizoen vindt er overleg plaats tussen makers, programmering, talentontwikkeling en educatie. Dit zorgt ervoor dat de producties veel beter worden ingebed binnen de organisatie en makers worden geprikkeld breder te denken dan alleen hun artistieke proces. Educatie betrof de makers bij hun educatieve projecten, zij gaven les of begeleiden projecten. Met programmering werd afgestemd wanneer welke productie het beste uitkwam en aansloot bij het totale seizoen. We hebben binnen het productionele luik een heldere organisatiestructuur opgezet met een team aan vaste mensen waardoor er voor de makers een inspirerende en ook veilige bouwplaats is ontstaan om hun projecten te kunnen creëren. Bij het samenstellen van de productieafdeling hebben we bewust gekozen om ervaring te koppelen aan jonge talentvolle productieleden en technici. We leiden hen op en dragen kennis over omdat we van mening zijn dat talentontwikkeling niet alleen van toepassing is op makers maar ook geldt voor jonge mensen in de ondersteunende functies.

We begonnen het jaar met de succesvolle landelijke tournee van de voorstelling *Hamlet, de familievørstelling* van Pieter Kramer. De productie speelde voor nagenoeg uitverkochte zalen. De kaartverkoop ging sneller dan voorgaande jaren. Kroon op de creatie was de Prosceniumprijs (jaarlijks uitgereikt aan die persoon of groep die naar het inzicht van de jury een wezenlijke bijdrage levert aan regie, theaterteksten

e.d. binnen het Nederlands theater) voor regisseur Pieter Kramer en schrijver Don Duyns. Deze werd uitgereikt tijdens het Theaterfestival.

Heisenberg van de gerenommeerde toneelschrijver Simon Stephens, ging in januari 2019 in première. Theater Rotterdam bracht drie theatericonen samen. Regisseur Johan Simons zette topacteurs Hans Croiset en Elsie de Brauw tegenover elkaar. Het werd een knetterend liefdespel waarbij de absolute kwaliteit van de acteurs zichtbaar was, zij beheersen hun vak tot in elke vezel. De recensies over de voorstelling waren op sommige punten kritisch en ook de abstractheid die de titel opriep zorgde ervoor dat we onze communicatie richting het publiek aan moesten passen, hetgeen we samen met de tourneetheaters oppakten.

Theater Rotterdam is een rhizoom, een ondergronds wortelstelsel, waardoor makers zich sterk kunnen ontwikkelen in hun kunstenaarschap, elkaar inspireren en samenwerken zonder hun eigen signatuur te verliezen. Ook de verbinding met bijvoorbeeld educatie/publiekswerking werd steeds meer bewust opgezocht. Marjolijn van Heemstra maakte haar nieuwe voorstelling *Stadsastronaut* in regie van kernmaker Erik Whien. In deze voorstelling paste Marjolijn een blik toe op haar nabije omgeving. Samen met educatie en Studio Monnik ontwikkelde zij de Academie voor Stadsastronauten (ASA), deze kreeg vorm door middel van gemodereerde gesprekken waarbij we, na iedere voorstelling, een toekomstdenker

uitnodigden uit de desbetreffende stad om te praten over de inhoud van de voorstelling. Dit leverde prachtige gesprekken op waarbij jonge en oudere generaties elkaar ontmoeten op de inhoud van onze gezamenlijke toekomst.

Veelvormigheid, topkwaliteit en experiment gaan goed samen binnen Theater Rotterdam. Het toekomstdenken en de rol van de mens hierin was een veelvoudig terugkerend thema binnen de voorstellingen die werden gemaakt. Kernmakers Boogaardt/VanderSchoot maakten een indrukwekkende productie/installatie *Botanical Wasteland*. Deze felgroene proeftuin is een futuristische biotoop vol plastic restafval en techno-puin, waarin de mens niet langer centraal staat en vooral de 'non humans' een stem krijgen. Zij werkten daarbij samen met muziektheatergezelschap Touki Delphine. De voorstelling beleefde een succesvolle première tijdens de Operadagen Rotterdam en reisde daarna af naar Oerol. Daar presenteerden we *The infectious event*, een drieluik gemaakt door dezelfde makers dat bestond uit de voorstellingen *Botanical Wasteland*, *Firebird* en de podcast-wandeling *Walk of Things* waar (Rotterdamse) schrijvers aan mee werkten zoals Dean Bowen, spoken word artist M. en Rik van den Bos.

Najaar 2019 maakte Erik Whien de voorstelling *Eindspel* van Samuel Beckett. Whien werkte voor deze voorstelling samen met oudere, zeer ervaren en kwalitatief hoogstaande acteurs zoals Hans Croiset en René van 't Hof. De voor-

stellingen kon rekenen op uitstekende recensies. Whien's *Eindspel* onderscheidt zich door de speelsheid van de acteurs, die de in potentie loodzware tekst van een enorme gelaagdheid voorzien door deels tegen de tekst in te spelen. Hoewel het spel centraal staat en Beckett ook in zijn tekst vaak naar het theater zelf verwijst, ontsnap je als publiek er bij deze inscenering niet aan dat het stuk over het einde der tijden gaat. Zo krijgt *Eindspel*, dat geschreven werd in een tijd waarin niemand nog van de klimaatcrisis had gehoord, in deze tijd een extra lading: het stuk is niet alleen existentialistisch te lezen, maar ook existentieel: hoe gaan we om met de onafwendbaarheid van het einde van de mensheid? De succesvolle voorstelling trok meer dan 10.000 bezoekers en naar aanleiding daarvan is er besloten de voorstelling te hernemen in het najaar van 2020.

De makers die we via substantiële co-producties ondersteunen en verbinden aan Theater Rotterdam presenteerden onderscheidend en vernieuwend werk, zowel nationaal als internationaal. Dit jaar waren dat Lotte van den Berg, Ann Van den Broek, Alida Dors en Urland. Zij waren ook regelmatig in huis om workshops

te geven, jonge makers te begeleiden en te repeteren. Kennis en netwerken werden ruimhartig gedeeld, zowel tussen de makers als tussen de medewerkers die aan de producties meewerkten. Theater Rotterdam is letterlijk de sector in het klein. We programmeren, we ontwikkelen talent, we zijn de grootste coproductant van fondsgezelschappen, we bieden een huis aan BIS-gezelschappen maar ook aan autonome makers, internationale gasten en beginnende kunstenaars. Dit alles vindt plaats onder hetzelfde organisatie-dak, binnen twee locaties, en zo dragen we bij aan de ontwikkeling en realisering van een divers en kwalitatief hoogstaand kunstenveld op zowel stedelijk, nationaal als internationaal niveau.

Internationaal manifesteerden we ons met Davy Pieters. Haar voorstelling *How Did I Die* was te zien op toonaangevende festivals als Actoral in Marseille en Fierce Festival in Birmingham. Hieruit voortkomend is er interesse getoond voor Davy's werk uit China, Parijs en Duitsland en zijn we nu in overleg met desbetreffende organisaties om haar werk naar daar te brengen. Boogaardt/VanderSchoot maakten een nieuwe voorstelling met Susanne Kennedy, *Coming Society*,

in coproductie met de Volksbühne in Berlijn. Deze voorstelling konden we helaas niet in ons eigen huis programmeren vanwege de complexiteit van het decor. De eerstvolgende productie van Boogaardt/VanderSchoot en Susanne Kennedy, *Ultra World*, die in voorjaar 2020 in première gaat, zal wel kunnen reizen en onze intentie is om de voorstelling binnen onze programmering op te nemen. Ook de brede internationale werking van Lotte van den Berg en Ann Van den Broek en hun radicale voorstellingen qua vorm en inhoud, dragen bij aan onze internationale positionering.

Wunderbaum is gelieerd aan Theater Rotterdam en geeft daarnaast sinds 2018 artistieke leiding aan Theaterhaus Jena in Duitsland en heeft een samenwerking met Mare Culturale Urbano in Milaan. Het werk dat Wunderbaum maakt, wordt getoond in deze verschillende steden. Voor de voorstellingen *Het Nationale Lied* en *Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen* werkt Wunderbaum samen met acteurs/performers uit o.a. Syrië, Italië en Duitsland.

TOURNEE T/M 14 APRIL 2019

Hamlet, de familievørstelling

PIETER KRAMER

De familievoorstelling *Hamlet, de familievørstelling* is de belangrijkste voorstelling in de BIS (Basis Infra Structuur) qua publieksbereik en maakt Theater Rotterdam het best bezochte gezelschap in Nederland. Kroon op de creatie was de Prosceniumprijs voor regisseur Pieter Kramer en schrijver Don Duyns. De prijs werd uitgereikt tijdens het Theaterfestival.

Foto: Samé Payer

NIEUW

Heisenberg

JOHAN SIMONS

Midden op een hectisch, overvol station, ziet Georgie Alex en ze kust hem in zijn hals. Dit indringende moment dwingt de twee vreemden ertoe zichzelf op het spel te zetten. Eigenlijk zijn ze niet op zoek naar iets en zeker niet naar iemand. Toch gaan ze tot hun eigen verrassing een ontdekkingsreis aan naar elkaar, naar zichzelf en naar wat het leven hen nog te bieden heeft. De Nederlandse bewerking van *Heisenberg* brengt Hans Croiset, Elsie de Brauw en Johan Simons voor het eerst samen. Hiermee komt een lang gekoesterde wens van de drie theatericonen uit. De scherpzinnige vertaling van Ariane Schluter voedt de chemische reactie tussen Croiset en De Brauw.

Première: 11 januari 2019

Foto: Samia Pepet

REPRISE INTERNATIONAAL

How Did I Die

DAVY PIETERS

Deze spraakmakende voorstelling werd geselecteerd voor de gerenommeerde internationale festivals Actoral in Marseille en Fierce Festival in Birmingham. *How Did I Die* biedt een geniale reconstructie van een moord en stelt de vraag hoe 'waarheid' geconstrueerd wordt. Er is een groeiende internationale waardering voor het werk van Pieters vanwege haar vormtaal en de focus op mensbeeld, technologische ontwikkelingen en beeldcultuur.

Foto: Anna Van Kooij

NIEUW

Stads- astronaut

MARJOLIJN VAN HEEMSTRA

Sinds het begin van de ruimtevaart worden astronauten in de uitgestrekte duisternis overvallen door liefde voor onze planeet. En waar je van houdt, dat wil je beschermen. We moeten uitzoomen, is hun boodschap. Zien hoe alles met alles verweven is en hoe kwetsbaar we erbij hangen in dat reusachtige heelal. Het leven bekijken met de blik van een ruimtevaarder geeft ons het perspectief dat we nu zo ontberen. Een blik voorbij de waan van de dag waarin we onszelf en de aarde uitputten. Mooi gezegd. Maar hoe dan? In de warmste zomer in drie eeuwen probeert Marjolijn van Heemstra zichzelf op te leiden tot astronaut in de hoop een handleiding te vinden voor de toekomst.

Première: 22 februari 2019

Foto: Bowie Verschuuren

NIEUW

Botanical Wasteland

BOOGAERDT&VANDERSCHOOT
IN CO-PRODUCTIE MET TOUKI
DELPHINE

Botanical Wasteland van theatermakers Suzan Boogaardt en Bianca van der Schoot alsook muziekcollectief Touki Delphine is een reactie op een belangrijk geluid dat met alle klimaatprotesten steeds luider wordt; een pleidooi voor een radicale ommezwaai in hoe wij ons als mensen verhouden tot wat er van onze aarde nog rest. *Botanical Wasteland* is een live performance en video-installatie ineen die een signaal wil afgeven alsook een glimp van een kunstmatige groene wereld waarin vooral de 'non-humans' een stem krijgen.

Première: 18 mei 2019

Foto: Bas Czuminski

NIEUW

Walk of Things

BOOGAERDT&VANDERSCHOOT IN
CO-PRODUCTIE MET TOUKI DELPHINE

Walk of Things is een podcast-wandeling over een dijk, als oefening voor de mens om ding te zijn tussen de dingen. Tijdens een tocht door de natuur, luistert de wandelaar naar de stemmen van de dingen die hem omringen. Boogaerd/VanderSchoot kijken opnieuw naar de grens tussen mens, natuur en technologie in een tijd waarin de mensheid zich de planeet op destructieve wijze heeft toegeëigend. Ze vroegen verschillende schrijvers om zich te verplaatsen in het perspectief van de dijk en de dingen eromheen. Touki Delphine ontwierp het sounddesign. Het resultaat is te beluisteren als podcast tijdens een wandeling.

Première: 14 juni 2019, Oerol Festival, Terschelling

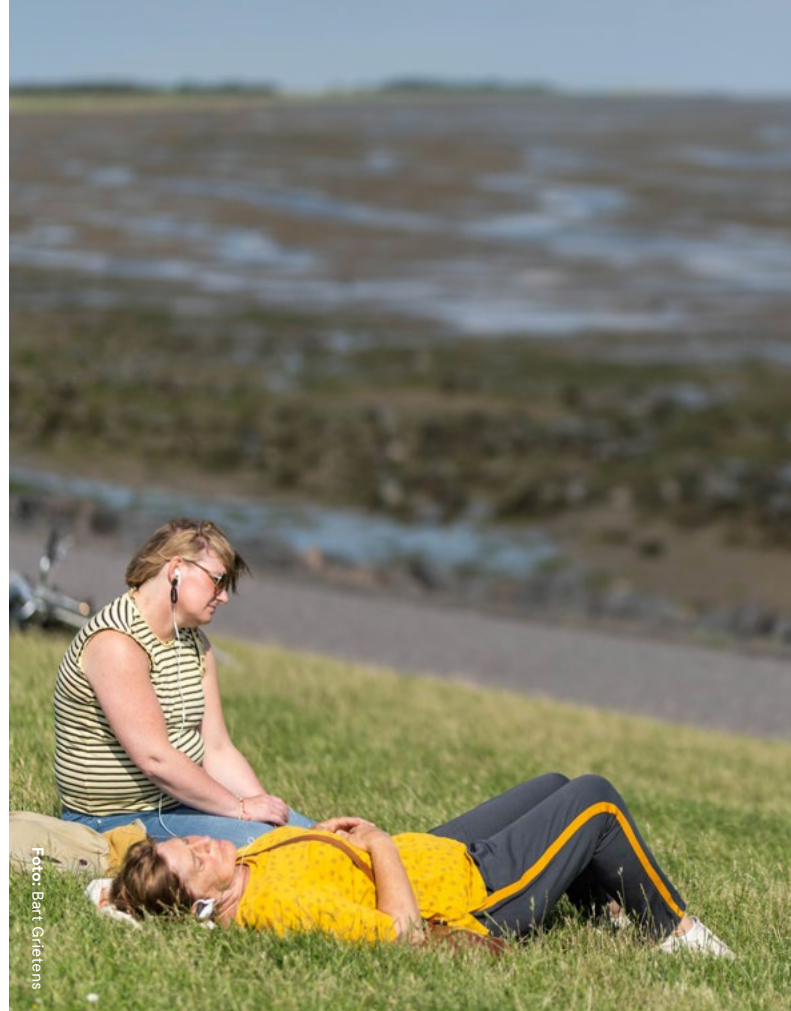

Foto: Bart Grijdens

NIEUW

Eindspel

ERIK WHIEN

Eindspel speelt zich af in een verlaten wereld. Vier personages weigeren op te geven, zelfs wanneer alles om hen heen al bijna is vergaan. De blinde en verlamde Hamm is afhankelijk van zijn kreupele bediende Clov. De bejaarde ouders van Hamm, Nagg en Nell, leven in een vuilnisbak. Het einde is in zicht. Maar zolang het niet zover is, gaan ze door. Ze spelen hun eindspel. Met Hans Croiset (winnaar Louis d'Or), René van 't Hof (winnaar VSCD Mimeprijs), Cas Enklaar en Elsje de Wijn. De voorstelling ontving prachtige recensies en beleefde een succesvolle tournee met meer dan 10.000 bezoekers.

Première: 11 oktober 2019

Foto: Samme Pepere

Foto: Samme Pepere

NIEUW

Repelsteeltje en de Blinde Prinses

PIETER KRAMER

Na het uitstapje naar het 'stuk der stukken' *Hamlet*, de *familievøerstelling* afgelopen seizoen, keren Pieter Kramer en Don Duyns terug naar een wereld die we uit sprookjes maar ook uit de echte wereld kennen. Want zeg nou zelf: wie had er niet ooit een mannetje op bezoek willen hebben die al zijn of haar problemen op kon lossen?

Première: 27 december 2019

Foto: Julian Röder

TR CO-PRODUCTIES

NIEUW

Coming Society

BOOGAERDT&VANDERSCHOOT IN
CO-PRODUCTIE SUSANNE KENNEDY/
VOLKSBÜHNE BERLIN

Coming Society is een voorstelling gemaakt door Susanne Kennedy in samenwerking met Boogaerd/VanderSchoot. Het publiek begint aan een reis door de tijd, in een zone waar men zich van station naar station verplaatst binnen de installatie op het podium. Het publiek creëert zijn eigen dramaturgie en iedereen gaat op een zeer persoonlijke reis waarbij zij zich live bewegen tussen de performers in.

Première: 17 januari 2019, Volksbühne Berlin

Foto: Sofie Knijff

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Ik heb spijt

WUNDERBAUM

Is berouwen een positieve kracht of een nutteloze emotie die zich alleen op het verleden richt? In iets dat het midden houdt tussen een therapie sessie en een talkshow spelen we interviews met mensen waarvan de samenleving zou kunnen verlangen dat ze ergens spijt van hebben na. Een ex-Syrië gangster, een ex-PVV'er die nu is bekeerd tot de Islam, een transgender die halverwege de behandeling besloot te stoppen. En daar omheen spelen we een persoonlijke lijn van twee acteurs die elkaar proberen te verleiden tot het tonen van berouw. We werkten samen met de Duitse muzikant Oliver Jahn uit Jena. Ook een interview met hem over zijn Oost-Duitse verleden waarin hij in aanraking kwam met de Stasi speelden we na.

Première: 7 maart 2019

Foto: Fried Debrock

TR CO-PRODUCTIES REPRISE

Daar gaan we weer (White Male Privilege)

WUNDERBAUM

Een voorstelling over de bevoorrechte positie van witte mensen en hun gebrek aan benul daarvan.

In *Daar gaan we weer (White Male Privilege)* reageren drie hoogopgeleide, witte West-Europeanen van bijna veertig op een opgehouden spiegel waarin ze een onfris verleden en een complex heden gereflecteerd zien. Een spiegel waar ze steeds moeilijker naast kunnen kijken. Vanuit hun moderne kantoor proberen drie collega's hun rol in het racisme-debat te definiëren. Gaandeweg zakken ze steeds verder weg in een moreel moeras, waarbij vermoeidheid en overgevoeligheid nooit veraf zijn.

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Het nationale lied

WUNDERBAUM

De liederen die in ons nationale collectieve geheugen liggen kunnen ons verbinden maar deze verbondenheid kan ook een duistere kant hebben, wanneer het leidt tot uitsluiting van degenen die onze taal niet kennen. In *Het Nationale Lied* verleidden we het publiek eerst om mee te zingen om dan langzaam het mechanisme van uitsluiting in te brengen. We maakten *Het Nationale Lied* in drie landen. Italië, Duitsland en Nederland. Overall maakten we een adaptatie van de voorstelling met nieuwe lokale koren en nationale liederen. Het inhoudelijke fundament bleef hetzelfde. We ondervonden dat eenzelfde inhoud in verschillende landen iets anders teweeg kan brengen.

Première: 25 mei 2019

Foto: Luca Chiodano

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen

WUNDERBAUM

Syrische, Irakese, Duitse en Nederlandse acteurs proberen samen tot een genuanceerde vertelling te komen over integratieproblematiek. Het publiek is getuige van de opnames van een sitcom over de integratie van vluchtelingen in West-Europa. De serie wordt opgenomen voor de Arabische wereld maar speelt zich af in het hart van De Europese Unie: een fietsenwinkel in het Oost-Duitse Thüringer Wald. Waar de sitcom zelf voor begrip en verbroedering zou moeten zorgen, loopt de spanning juist alleen maar op.

Première: 3 september 2019

Foto: Joachim Dettle

Foto: Kris Dewitte

TR CO-PRODUCTIES REPRISE

DYING TOGETHER/ Humans

LOTTE VAN DEN BERG

Drie grote waargebeurde gebeurtenissen rondom collectief sterven werden met het publiek nagespeeld in een soort re-enactment. De crash van een vliegtuig door een zelfmoordactie van de piloot, het zinken van een schip met vluchtelingen op de Middellandse zee, de aanslag in de Bataclan in Parijs. De deelnemers bevonden zich in de Grote Zaal op het toneel en kregen opdrachten waardoor constellaties ontstonden die relaties van macht en afhankelijkheid zichtbaar maakten. In aansluiting op het tweede deel van *DYING TOGETHER* werd *Humans* hernomen en ging *Earth* in première.

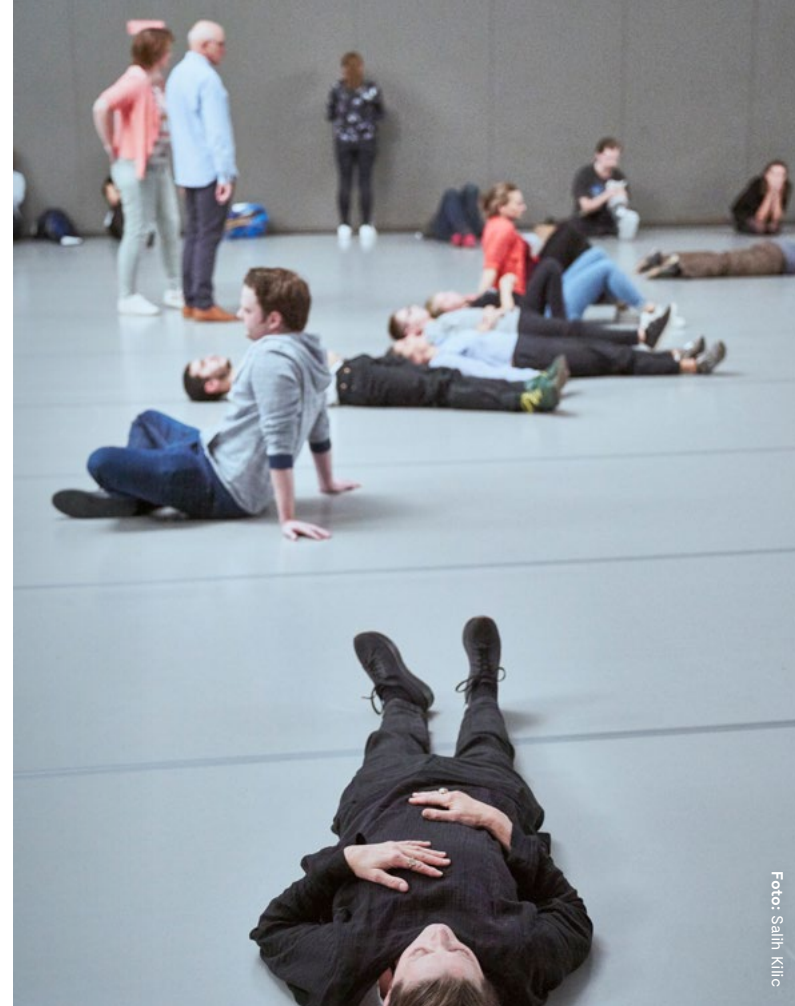

Foto: Sali Kili

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

DYING TOGETHER/ Earth

LOTTE VAN DEN BERG

De voorstelling *DYING TOGETHER / Earth* gaat over de relaties tussen mensen, dieren en planten en onderzoekt hoe we het leven en daarmee de dood waarderen van alle levende wezens op aarde. We richten onze aandacht op het (uit)sterven van grote en kleine ecosystemen in verschillende delen van de wereld. En ook hier vragen we ons af of kijken naar de manier waarop we samen sterven ons nieuw inzicht kan geven in de manier waarop we samenleven.

Nederlandse première: 5 november 2019

Foto: Maarten Van den Abeele

TR CO-PRODUCTIES REPRISE

Blueprint on Memory

ANN VAN DEN BROEK

Ann Van den Broek maakte een indringende performance/choreografie over verlies van geheugen. Gefragmenteerd, met sequenties die steeds net anders waren, muzieksamples die live gemaakt werden, teksten direct in flarden geschreven en geprojecteerd, is het een uniek duister werk dat zich niet zomaar in een categorie of discipline laat vangen. De voorstelling ontving prachtige recensies en speelde een succesvolle reprise tournee in 2019.

Foto: Rio Staegen

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Zooming in on Loss

ANN VAN DEN BROEK

Zooming in on Loss is Ann Van den Broek's tweede voorstelling uit de triptiek *The Memory Loss Collection*. De voorstelling focust op de interne strijd, het verlies en de relatie tussen het individu en zijn sociale omgeving. Woede en frustratie, verdriet en pijn, berusting en onverschilligheid worden belicht in een mozaïek van emoties. *Zooming in on Loss* speelt zich af in een compacte ruimtelijke installatie waarmee Van den Broek kiest voor het rauwe experiment. De voorstelling beleefde een succesvolle première tijdens Motel Mozaïque 2019.

Première: 18 april 2019

Theater programmeren

→
People, places and things
van Toneelgroep Oostpool

↘
Orestes in Mosul van
Milo Rau | NTGent

2019 was een sterk theaterjaar waarin veel ruimte werd ingenomen door persoonlijke verhalen die door een groot publiek werden herkend.

Mooie voorbeelden hiervan waren de voorstellingen: *Aardappelbloed* van Emma Lesuis, *The Bright Side of Life* van Bright Richards, Theo Maassen (en Steve Aernouts) in tweespraak met Laura van Dolron in *Self-fulfilling prophets*, Sadettin Kirmiziyüz met *Citizen K*, en het ontroerende uitverkochte *JA!* van Nasrdin Dchar, waarbij ook burgemeester Aboutaleb aanwezig was. De indringende persoonlijke vertellingen tonen ons een samenleving in transitie, waarbij het individu zich bewust is van zijn geschiedenis en de invloed daarvan op zijn plek in de huidige samenleving. Het zijn vaak grote universele verhalen die op microniveau zeer betekenisvol zijn en bijdragen aan het begrijpen van onze complexe maatschappij.

Deze persoonlijke verhalen zijn ook terug te vinden in het maandelijkse programma *Paginagroots* waarin (beginnende) spoken word-artiesten hun werk laten horen. Het programma was het halve-

ater zodanig uitgegroeid dat het nu in de kleine zaal plaatsvindt waar het goed wordt bezocht door de jongste generatie Rotterdammers met schrijfbambities. Op 23 april organiseerde Women Connected in samenwerking met Theater Rotterdam de voorstelling *Stille Heldinnen XL* met een samenkomst van 1.000 vrouwen in de grote zaal, waarin allerlei persoonlijke verhalen uit alle Rotterdamse wijken elkaar vonden op het podium. De avond was productioneel een geweldige uitdaging, zowel voor als achter de schermen. Bezoekers konden hun entree 'betalen' door een bijdrage te leveren in de vorm van een maaltijd, wat een fantastische wereldkeuken opleverde bij afloop van de voorstelling in de hal van de schouwburg. Inmiddels wordt er alweer gedroomd over volgende grotere editie(s).

Bijzondere hoogtepunten in het seizoen waren onder meer de voorstellingen *People, Places and Things* van Toneelgroep Oostpool, waarvoor de belangstelling in de kleine zaal zo groot bleek dat we ze hebben verplaatst naar de grote zaal. Deze voorstelling van Marcus Azzini met Hannah Hoekstra in een glansrol, zal ook in het komend

seizoen nogmaals te zien zijn. Ook onze eigen productie *Eindspel* werd geweldig goed ontvangen. Regisseur Erik Whien slaagde er opnieuw in een bestaande tekst van Samuel Beckett geheel nieuw leven in te blazen met een geweldig team van acteurs.

Internationaal was de Braziliaanse voorstelling *Odyseïa* van Cia Hiato/Leonardo Moreira een absoluut hoogtepunt, waarbij de performers in ruim vierenhalf uur tijd hun eigen persoonlijke verhalen verbonden aan het oeroude reisverhaal van Homerus. In deze voorstelling stond vooral het vrouwelijk perspectief centraal. *Odyseïa* toonden we in samenwerking met zeven andere schouwburg in het land in het kader van het Explore festival, waarin werk van niet westerse theatermakers centraal staat. In hetzelfde festival waren ook voorstellingen uit Burkina Faso, Argentinië en Senegal te zien.

De voorstelling *Orestes in Mosul* van Milo Rau | NTGent liet ook een overweldigende indruk na doordat de spelersploeg in de grotendeels vernietigde Irakese stad Mosul gewerkt had met lokale spelers.

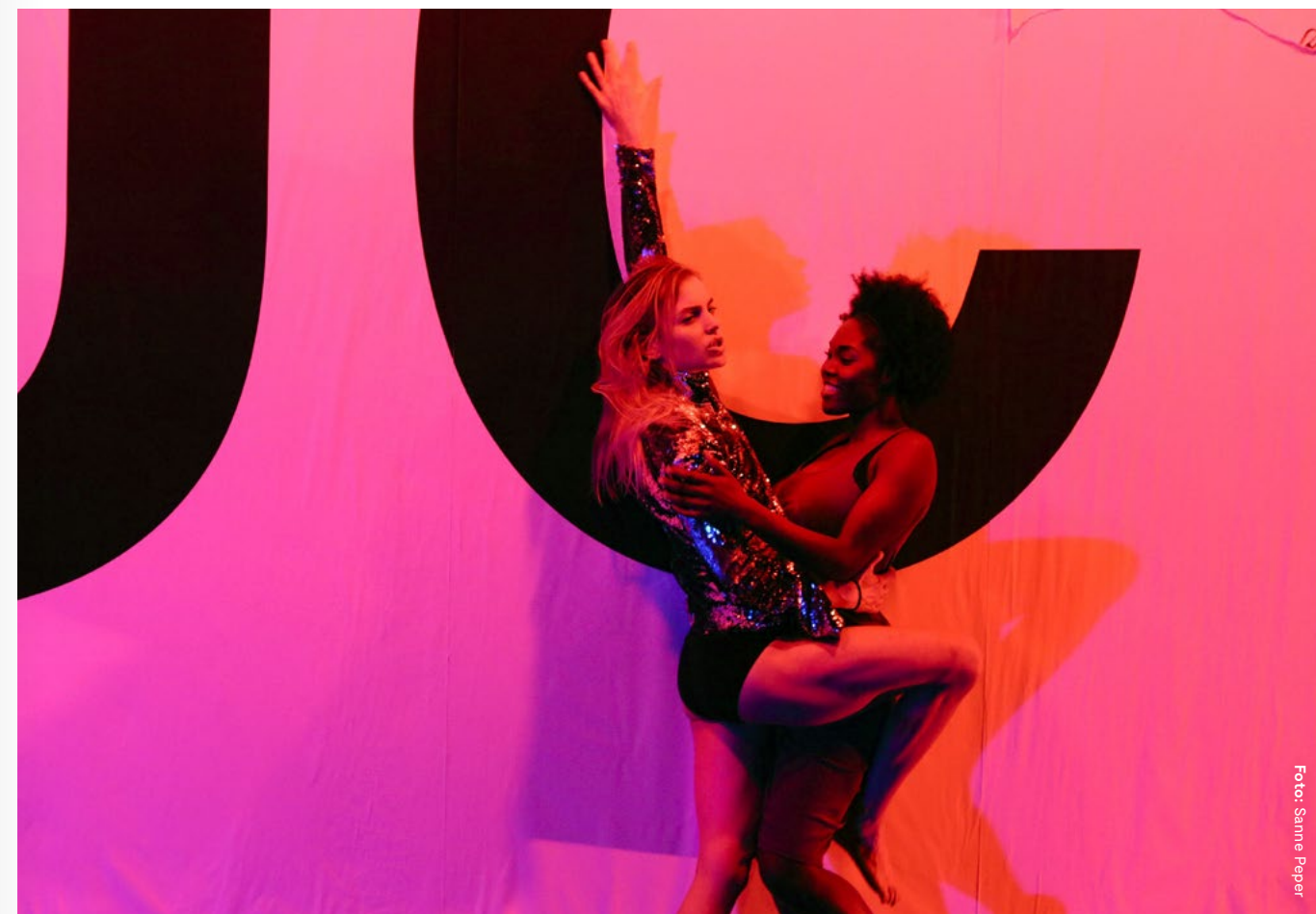

Foto: Sanne Paper

Foto: Fred Debrock

DANSPROGRAMMERING

Nederlands dansaanbod

Een groot deel van het Nederlandse dansaanbod was te zien binnen TR en daarmee onderscheiden we ons van andere schouwburgen en theaters. Zonder voorbehoud programmeert TR de belangrijkste dansgezelschappen en choreografen van Nederland; van beginnende makers en stadsgezelschappen tot de BIS-gezelschappen. Extra aandacht was er dit jaar voor urban dans met ART FX; een verzamelprogramma in een nieuw format bestaand uit battles tussen lokale talenten, met de finale op het podium van de grote zaal, met *Ayahuasca* van ISH Dance Collective en het nieuwe Rotterdamse gezelschap Amenti Move meant, en met Lloyd Marengo in de grote zaal.

In de Dansweek in juni vierden we het jubileum van Dansateliers met *25 Years Dansateliers: Celebrating Movement* en legden we verbindingen tussen nieuwe

en gevestigde namen in dans. Zoals altijd keken we uit naar onze vaste gasten Scapino Ballet en Conny Janssen Danst uit Rotterdam en NDT, Het Nationale Ballet en Introdans. We zijn verheugd door de positieve ontvangst in Rotterdam van de fusie tussen Club Guy & Roni en NNT en de groeiende publieksaantallen. Theater Rotterdam blijft de premièreplek voor onze coproducties met Ann Van den Broek en Alida Dors. Zij versterken verschillende programmalijnen en spreken diverse publieksgroepen aan. De overeenkomst tussen deze twee makers is de mentaliteit die beide delen; ze zijn rauw, innovatief en multidisciplinair.

De groep waar we ons nog steeds zorgen over maken zijn de mid-careers. Deze groep zelfstandige makers produceert doorgaans met te weinig middelen en heeft te maken met een stagnerende ontwikkeling van de kleine- naar grote zaal. Deze trend vormt voor ons een extra motivatie om te blijven investeren in de zelfstandige gezelschappen en makers.

We blijven onze verantwoordelijkheid nemen voor de hele keten tot aan het presenteren van verschillende dansvormen aan een divers danspubliek.

Internationale programmering

Dans is als vanzelfsprekend internationaal van karakter en een natuurlijke match met het DNA van Rotterdam en TR. Het publiek hoeft niet af te reizen naar Avignon of de Ruhrtriennale maar kan in eigen schouwburg makers als Israel Galván, Hofesh Shechter, Olivier Dubois, Akram Khan, Alice Ripoll, Hooman Sharifi zien; geëngageerde kunstenaars die actuele onderwerpen koppelen aan vernieuwende dans- of performance vormen – een voorbeeld voor, en een aanvulling op, het Nederlandse dansveld. In samenwerking met Rotterdam International Duet Choreography Competition RIDCC boden we plek aan het internationale opkomende choreografietalent. TR produceert de productie van de winnaars.

Foto: Angelo Sergio

←
Ayahuasca van ISH Dance Collective en Amenti Move meant

↙
The Sea Within van Lisbeth Gruwez (onderdeel Dansweek 2019)

↓
Outwitting the devil van Akram Khan

Foto: Danny Williams

Foto: Jean-Louis Fernandez

ART OF PERFORMING

Met de programmalijn Art of Performing laten we vooral de nieuwste ontwikkelingen zien van theater, dans en performance met als kernwoorden o.m. crossovers, radicaal, een jonge generatie die zich zorgen maakt over de problemen in de wereld en zoekt naar een alternatief. De Art of Performing-week is de trekker van deze programmalijn en in 2019 is er gekozen voor makers die komen uit de steden Montreal (CA), Oslo (NO) en Rotterdam. Het programma besteedde aandacht aan internationale makers als Dana Michel, Clara Fueyr, Carte Blanche, en aan Rotterdamse makers zoals Dario Tortorelli, Tjon Rockon en Urland. Het unieke aan deze editie was dat deze makers, die zich allemaal op hetzelfde punt in hun carrière bevinden, met hun diverse werk beogen de steden waar zij vandaan komen met elkaar te verbinden. Met een subsidiebijdrage van de algemene afvaardiging van Québec in Brussel is een programma-onderdeel samengesteld dat de focus richtte op Montreal. 5 verschillende voorstellingen uit die stad werden gepresenteerd en een uitwisselingsprogramma werd opgezet tussen studenten en makers uit Nederland en Canada, waaronder Montreal. In oktober was een voorstelling van Alice Ripoll (BR) te zien samen met dansers uit de favela.

De Art of Performing-programmalijn maakt verbinding met een jong, nieuw publiek. Het zijn deze makers, de emergency artists, die ons door middel van hun werk confronteren met onszelf en die de wereld een spiegel voorhouden.

JEUGDTHEATER

Kinderen en families kunnen op zondag bij Theater Rotterdam terecht, binnen én buiten de theaterzaal. Dit jaar stond *WARTAAL* – Atelier voor woord en daad, iedere zondag in de hal van onze schouwburg-locatie. Deze interactieve playground was een geslaagde samenwerking met TENT en blijft volgend jaar onderdeel van het jeugdprogramma.

In de zaal waren jeugd-BISgezelschappen goed vertegenwoordigd en we nodigden eveneens een aantal internationale gezelschappen uit. Zo liet de Zwitserse choreograaf Tabea Martin een jong publiek nadenken over genderrollen in *Pink for Girls & Blue for Boys*. Daarnaast toonden we werk van het Gentse gezelschap Kabinet K. en van Fabuleus uit Leuven. Een bijzondere productie van Nederlandse bodem was de eigentijdse versie van *Die Zauberflöte*

Know hows van Carte Blanche (onderdeel Art of Performing Week 2019)

Foto: Talle Hendres

Het programmeren van een breed en divers dansaanbod onderscheidt Theater Rotterdam van andere schouwburgen en theaters.

Pink for Girls & Blue for Boys van Tabea Martin

Foto: Helen Ree

Heidi Pippi Sissi Ronnie Barbie van HNTjong

Foto: Bowie Verschuren

door de Toneelmakerij i.s.m. Silbersee waarbij hiphop, opera, dans en theater werden gecombineerd. Opvallend was verder het aantal jonge makers dat voor het jeugdtheatergenre kiest. Opkomend regisseuse Eva Line de Boer maakte de voorstelling *Heidi Sissi Pippi Ronnie Barbie* bij HNTjong en Charlotte Goesaert creëerde *Chitchat* onder de vleugels van Maas Theater en Dans. Andere jonge makers zetten zelfstandig een stap in het jeugdtheater, zoals Studio Figur met hun geheel eigen, nieuwe beeldtaal en Ryan Djojokarso toonde zijn tweede jeugddansvoorstelling in de kleine zaal.

NIEUWE MAKERS

We bieden nieuwe makers graag een podium, en werken met hen samen aan het opbouwen van nieuw publiek. Daartegenover staan de jonge collectieven zoals Amenti Movemeant en Club Gewalt die een flinke eigen achterban

hebben in Rotterdam. Beiden probeerden met hun voorstellingen het aardse te ontstijgen, de een geïnspireerd door Ayahuasca ceremonies, de ander via mindfulness in een lifestyle opera. Daarnaast verkocht Vanja Rukavina de kleine zaal uit met zijn strakke lecture-performance over taal. Florian Myjer verraste met *Oorlog en Vrede*, een interpretatie van Tolstojs boek gekoppeld aan hedendaagse millennialproblematiek. Interessant is hoe nieuwe makers vragen stellen bij (oude) systemen die de wereld vormen. Zo maakte het jonge theatercollectief Nineties Productions indruk met hun muzikaal portret van Angela Merkel en haar rol in de EU. De Vlaamse maker Ahilan Ratnamohan deed een slimme, politieke denkoefening met het publiek in *Reverse Colonialism!*. Verder ontstaat er soms een koppeling tussen programmering en talentontwikkeling: Silke van Kamp stond met de voorstelling *Chimo Zei Lila*

in de Krijn Boon Studio en zal volgend jaar een nieuwe voorstelling maken bij Productiehuis Theater Rotterdam.

SAMENWERKING IN DE STAD

In september was Theater Rotterdam hoofdkwartier van Rotterdam Pride. In samenwerking met het festival programmeerden we het theatrale concert *Sculptures* van Ivo Dimchev en boden we onderdak aan de CONFAB-conferentie rond LHBTQ+ issues. Ook de samenwerking met Motel Mozaïque is een succes, zowel bij het festival als de concerten door het jaar heen. Willem en Raphael Saadiq gaven beiden een uitverkocht concert in de grote zaal. En de ontregelende performances van Tjon Rockon en 155 trokken veel bekijks tijdens het festival.

Life, oh life
van Club Gewalt

Foto: Bart Grietens

Ivo Dimchev tijdens
Rotterdam Pride

Foto: Amanda Harps

Stadsprogrammering

CLUB IMAGINE 2019

Theater Rotterdam is partner in het Europese samenwerkingsproject Imagine2020: Art, Ecology, Climate Change. Naast een aantal coproducties en voorstellingen heeft Theater Rotterdam hierin een geheel eigen wijze gevonden om de thema's rond ecologie en klimaat vanuit de kunsten te agenderen: Club Imagine. Een programmareeks die sinds 2016 is ontwikkeld en geprogrammeerd door Arie Lengkeek in opdracht van Theater Rotterdam. Seizoen 18/19 had als thema 'Oefenplaats voor Aardbewoners'. In 2019 vonden de laatste 4 edities van dit programma plaats. Gewerkt is met en rond de voorstellingen *Stadsastronaut* van Marjolein

van Heemstra (*Blue Marble Porn*, 14/2), *Wholesale Destruction* van Zarah Bracht en het project *Fossil Futures* van Boogaardt/Van der Schoot. Naast edities in de eigen locaties is ook gewerkt met bijzondere samenwerkingsedities bij Het Natuurhistorisch (*FUCK DE IJSBEER*, 28/3) en bij Blue City (*Terug op Aarde*, 27/6). Elke editie bracht een mix van makers, denkers, doeners, en had een publiek van ca. 50 - 80 deelnemers. Actief is gewerkt aan publieksopbouw met opleidingen als Erasmus University College en Willem de Kooning Academie (Rotterdam Arts & Sciences Lab, RASL). Het seizoen sloot af met het Imagine2020 *Summerlab*. Met het artistieke team van

Buitenplaats Brienenoord is vroegtijdig al een programma ontwikkeld dat het eerste programma in het bijzondere paviljoen op het eiland zou vormen. Een groep van 12 makers, door de Europese partners uitgenodigd, ontmoette elkaar op het eiland. Onder het thema Routines & Rituals werkten zij in de afzondering van het eiland aan een collectief proces. De afsluitende zondag markeerde ook het einde van de Club Imagine serie én was het moment dat aangekondigd kon worden dat de aanvraag voor een opvolgend Europees project gehonoreerd was: *ACT, Art Climate, Transition*.

Imagine2020
Summerlab

Foto: Rene Castelijns

Productiehuis Theater Rotterdam

In 2019 bouwde Productiehuis Theater Rotterdam (PTR) voort op eerder gelegde fundamenteën in de ontwikkeling van professionele nieuwe theatermakers met verschillende identiteiten, artistieke praktijken en (culturele) achtergronden. We vernieuwden ons team met een fulltime medewerker marketing & communicatie en een artistiek ontwikkelaar. Met hen startten we nieuwe initiatieven op het gebied van communicatie, begeleiding en ontmoeting die we in 2020 verder gaan uitbouwen.

Vanuit de locatie TR Witte de With intensiveren we de trajecten van makers door op maat samenwerkingen aan te gaan met andere gezelschappen, productiehuisen of makers binnen en buiten Theater Rotterdam. Extra ruimte voor artistiek onderzoek en uitwisseling maakten we in het platform *Welcome To Our Guesthouse* (WTOG) en door individuele onderzoeksperiodes te ondersteunen. In de zomer coproduceerden we de eerste voorstelling van de nieuwe zelfstandige organisatie van Tjon Rockon/Grande Loge en de eerste grote zaalvoorstellingen van URLAND en Alida Dors/BackBone.

DE MAKERS & TRAJECTEN

Meerjarige trajecten gingen we in 2019 aan met regisseur Zarah Bracht, theatermaker/performer ARIAH LESTER en choreograaf/

danser Dalton Jansen. Middellange trajecten continueerden we met Danish Blue, Romano Haynes en Gilles Groot.

We kregen twee Fonds Podiumkunsten Nieuwe Makersregelingen toegekend waarin PTR betrokken is als artistiek partner en producent. Samen met Operadagen Rotterdam (ODR) werd de aanvraag voor ARIAH LESTER gehonoreerd. Zijn voorstelling *THE GATE* was te zien tijdens ODR en ontving een nominatie voor de BNG Bank Theaterprijs. Daarnaast deed Lester onderzoek in Venezuela en bereidde hij o.a. zijn nieuwe voorstelling voor.

Samen met DOX kregen we deze regeling ook toegekend voor Dalton Jansen, waarmee hij vanaf 2020 zijn praktijk als contemporary urban choreograaf gaat verdiepen en producties zal maken bij DOX en PTR. Conny Janssen Danst is hierbij tevens partner. Ann Van den Broek is één van de artistieke coaches.

Dalton speelde mee als performer in *Botanical Wasteland* van Boogaardt/VanderSchoot. Samen met Aissa Kraayenbrink en Gihan Koster organiseerde hij het Dalton Jansen Choreography Festival, met presentaties van het Talent Program dat zij zelfstandig opzetten voor jonge (academische/urban) dansers. Hiermee werd TR Witte de With een dag

volledig overgenomen door Dalton en zijn eigen achterban. PTR begeleidt het drietal in de productionele en zakelijke realisatie. Daarnaast maakte Dalton een nieuwe voorstelling met zijn collectief The Double Collective die tijdens het hip hop festival Summer Dance Forever in première ging.

Zarah Bracht debuteerde bij PTR met *Wholesale Destruction*, waarbij zij werd begeleid in het schrijven van de tekst door Joachim Robbrecht. Romano Haynes zette zijn onderzoekstraject voort dat resulteerde in de voorstelling *Wij waren er al*. Chrokri Ben Chikha was hierbij artistieke coach. Het duo Danish Blue (Babette Engels en Jordy Vogelzang) maakte na een vooronderzoek een locatievoorstelling waarvoor zij zelf de teksten schreven. Artistieke coaching kregen zij van Johan Simons. Ze werkten met Erik Whien aan een Theater na de Dam presentatie. In samenwerking met Het Atelier van Oerol en Over het IJ Festival, startte bij PTR een onderzoeksperiode voor de net afgestudeerde theatermakers Nora Ramakers en Anna Luka da Silva. Na een aantal presentaties in Rotterdam, zullen zij hun werk voortzetten op Oerol en Over het IJ Festival (2020).

Het werk van onze makers was te zien in theaters in Nederland en Vlaanderen en op festivals zoals ODR, Over het IJ Festival

(Amsterdam), Motel Mozaïque (Rotterdam), Summer Dance Forever (Amsterdam), Festival Cement (Den Bosch) en De Parade (Rotterdam, Amsterdam, Den Haag).

MEER RUIMTE VOOR ARTISTIEK ONDERZOEK

Na de ervaringen van afgelopen edities, is de derde editie van WTOG doorontwikkeld van een vierdaags festival van korte voorstellingen naar een vier weken durend artists-in-residence platform voor artistiek experiment en internationale en lokale ontmoeting. Het publiek wordt bij WTOG deelgenoot gemaakt van een moment in een maakproces van een nieuwe maker dat zich later zal doorontwikkelen in andere voorstellingen en presentaties. Zo was *The Brogan Davison Show* – zowel de woonkamerversie als de grote zaalversie – na WTOG ook te zien op Bastard Festival en Meteor Festival (beide in Noorwegen) en op het Reykjavík Dance Festival in IJsland. Timo Tembuysen en Hélène Vrijdag waren met hun voorstelling *HICCUP* te zien tijdens Winternights Festival in Maastricht en *OMNI TOXICA* van Paula Chaves en Thais Di Marco speelde als openingsvoorstelling van de eerste editie 10x10 van Veem Huis voor Performance in Amsterdam.

ONTMOETINGEN

Voor het eerst organiseerden we *Encounter & Exchange* – een programma van performances, korte statements en ontmoetingen tussen de nieuwe generatie makers van WTOG en enkele (internationale) performers van de Art of Performing Week. De masterstudenten van DAS Theatre Amsterdam en de master Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy van de Universiteit Utrecht waren ook aanwezig. Het is de start van een langdurige samenwerking met deze opleidingen.

Drie kunstenaars namen in 2019 vanuit hun artistieke praktijk het initiatief om middels directe ontmoetingen met publiek hun werk verder vorm te geven. Milou Brockhus nestelde zich in de hal van de Schouwburg, waar zij enquêtes uitdeelde aan het publiek om hun visie te vragen op Nederland in 2045. De input hieruit wordt gebruikt om een tekst te schrijven voor een nieuwe productie. Brogan Davison trad twee avonden op in de huiskamer van een Rotterdammer om uit te proberen hoe verschillende typen publiek in een intieme setting op haar werk reageren. Mathieu Wijdevan nam een voorsprong op zijn nieuwe productie in 2020. In

verschillende wijken (Afrikaanderbuurt, Noord, Kruiskade, Nieuwe Binnenweg) van Rotterdam ging hij de straat op met een beeld van zijn Surinaamse betovergrootvader om zo verhalen en herinneringen op te halen van voorbijgangers. Deze input vormde hij tot een installatie en dient ook als inspiratie voor zijn voorstelling. De installatie is meerdere malen te zien geweest, op zowel TR locatie Witte de With als in de Schouwburg.

INTERNATIONAAL

Internationale coproducties gingen we aan met de KVS (Sachli Gholamalizad) en met het internationale gezelschap van Florentina Holzinger. Na een residentie van een maand in Rotterdam en andere werkperiodes in het buitenland, ging Florentina's voorstelling *TANZ* in première in Wenen. *TANZ* werd geselecteerd voor het prestigieuze Berlijnse theaterfestival TheaterTreffen en is te zien tijdens de Art of Performing Week 2020 in Rotterdam. We produceerden voor de eerste keer het werk van de winnaars van het Rotterdam International Duet Choreography Concours. De Griekse winnaars Danae & Dionysios maakten in Rotterdam de voorstelling *Free At Last*. Deze zal in 2020 op tournee gaan met het Scapino Ballet.

Foto: Saïh Kiliç

De Internet Trilogie

URLAND

De digital natives van performancecollectief URLAND presenteerden voor het eerst werk in de Grote Zaal. *De Internet Trilogie* werd een exclusieve happening over de belangwekkendste ontwikkeling van de moderne tijd. In een ritualistisch drieluik legde URLAND de (hyper)link tussen de mythe van Prometheus en het moderne digitale vuur. Prometheus stal het vuur van de goden en gaf het aan de mens. Zoals het vuur zowel vooruitgang als vernietiging betekent, zo behelst het internet zowel de utopische belofte als de dystopische teloorgang. URLAND ging voorbij goed en kwaad, en ook dat was spelen met vuur.

Hedendaagse epos over de mens en technologie

Foto: Julian Maiveld

Ma pang pang

GRANDE LOGE / TJON ROCKON

In *Ma pang pang* gaf 'master of rituals' Tjon Rockon zijn publiek een rituele onderdompeling in de wereld van de dancehall, die in de jaren zeventig begon in Jamaica. De voorstelling ging vanuit *Welcome To Our Guesthouse 2018* door naar *De Parade 2019* in Rotterdam (openingsvoorstelling), Den Haag en Amsterdam en was vervolgens nog te zien bij Theater Rotterdam. Met zijn artistieke genootschap en talent factory Grande Loge stoomt Tjon urban talent klaar voor de doorbraak naar nieuwe avonturen – of ze nu actief zijn binnen dancehall, crumb of afro.

Grande Loge pompt je chakra's naar onbestaande hoogtes

Foto: Salih Kiliç

THE BIG PURIFICANTE

VENUS POP GROTTTO!

In *THE BIG PURIFICANTE* probeerden twee creaturen (eerder mens, eerder vrouw) hun scheiding met de natuur te overwinnen en terug te keren naar hun intuïtieve wereld. Dwalend in de grot van hun geestelijk afval zuiverde Venus Pop Grotto! (het nieuwe Rotterdamse kunstenaarscollectief van Anna Luka da Silva en Nora Ramakers) zich van de natte en verleidelijke slang genaamd: het Ego-Monster. Het duo nam het publiek aan de hand mee naar een rituele ceremonie waarin samen een nieuwe e(co)motionele werkelijkheid werd gebaard.

THE BIG PURIFICANTE maakt deel uit van Het Atelier, het traject voor talentontwikkeling van Oerol en Over het IJ Festival. In coproductie met PTR.

Giving birth to a new e(co)motional reality

Foto: Bas Czerwinski

THE GATE

ARIAH LESTER

In *THE GATE* onderzocht ARIAH LESTER (geboren in Venezuela als Lester Arias) zijn ware ik als superheld; het gevolg van het DNA van zijn spiritueel erfgoed, de gevolgen van migratie en cross culturele verbintissen. *THE GATE* werd een choreografie voor vier dansers, een live concert en een beeldende theatervoorstelling tegelijk maar vooral een *fake it till you make it*-opera. Lester vertelde met humor en drama zijn levensverhaal als een moderne, queer-, Afro-Caribische, opera-achtige versie van *Assepoester*, *The Sound of Music* of *The Matrix*. *THE GATE* werd genomineerd voor de BNG Bank Theaterprijs 2019.

Vanaf seizoen 2019-2020 werkten Productiehuis Theater Rotterdam en Operadagen Rotterdam samen ter ondersteuning van Lester. Dit leidde onder andere tot de honorering van de Nieuwe Makerssubsidie van het Fonds Podiumkunsten.

Een fake it till you make it-opera

Foto: Bas Czerwinski

To The Edge

THE DOUBLE COLLECTIVE /
DALTON JANSEN

Choreograaf Dalton Jansen maakt werk vanuit een dansstijl die een mix is van urban en contemporary dance. Voor zijn drieluik *To The Edge* werkte hij daarnaast met Rotterdamse spoken word artiesten.

Het drieluik *To The Edge* kwam achtereenvolgens uit in mei 2018 (*To The Edge 1*), oktober 2018 (*To The Edge 2*) en juni 2019 (*To The Edge 3*). Tijdens het Dalton Jansen Choreography Festival 2019 was het drieluik in zijn geheel te zien. Recensent Moos van den Broek van Theaterkrant vermeldde Dalton als 'charismatische jonge leider in de dans' in haar jaarlíst 2019.

In december 2019 werd bekend dat Dalton Jansen de komende twee jaar onder de subsidieregeling nieuwe makers van Fonds Podiumkunsten valt. Productiehuis Theater Rotterdam begeleidt Dalton samen met DOX en Conny Janssen Danst.

Langdurige samenwerking met charismatische jonge leider

Foto: Salih Kılıc

Welcome To Our Guest-house #3

Vier makers, vier inspirerende concepten, vier repetitieweken en vier festivaldagen. Dat was *Welcome To Our Guesthouse* 2019. Tijdens de derde editie maakte het publiek, via zowel het digitale magazine als tijdens de vier festivaldagen, kennis met het radicale en uitdagende werk van Brogan Davison, Niklas Niki Blomberg, Paula Chaves & Thais Di Marco en Timo Tembuyser & Hélène Vrijdag.

Productiehuis Theater Rotterdam creëerde met *Welcome To Our Guesthouse* een tijdelijke leef- en werkruimte voor een nieuwe generatie theatermakers in Rotterdam. Tijdens hun artistieke onderzoeksperiode voedden de makers elkaar en werden ze geïnspireerd door wetenschappers, activisten, kunstenaars en curatoren van binnen en buiten het Rotterdamse kunstenveld. Met dit platform genereerde Productiehuis Theater Rotterdam voor de makers ruimte om te experimenteren en tijd om te werken.

Foto: Bas Czerwinski

Wholesale Destruction

ZARAH BRACHT

Ergens in de 21ste eeuw geniet een groep jonge mensen in een Westerse samenleving van alle privileges die zij in vrijheid en welvaart toebedeeld krijgen. Zij ontvangen dit alles in het volle bewustzijn dat hun wereld gebouwd is op leugens en hebzucht. Andere mensen en de planeet worden door hun gedrag vernietigd maar deze kennis stoppen zij zo ver mogelijk weg: smile and wave.

Wanneer de Apocalyps daadwerkelijk in de woonkamer staat, weten zij niet wat te doen. In de voorstelling *Wholesale Destruction* kwam Zarah Bracht tot de conclusie: dit werkt niet. En die conclusie was er al een hele tijd. Maar omdat er een handjevol winnaars is die volhielden dat het wel werkt, werkt het wel!?

Dansen op de vulkaan van onze welvaart

Foto: Bart Grietens

PTR CO-PRODUCTIES

URLAUB

URLAND

Welkom in het tijdperk van de mentale ziektes. De vermoeide samenleving is overprikkeld en hyperactief. De homo economicus vermarkt zichzelf en stilletjes wenen wij bittere Prozac-tranen. We werken onder vrijwillige dwang en ontspannen in dwangmatige vrijheid. Rust wordt onrust. Te veel waarheid, te veel onwaarheid, te veel verwachtingen, te veel data, te veel toegang, te veel vrienden... TRANQUILO. WE MOETEN ER EVEN TUSSENUIT. VERDOOF ONS. WE NEED VACATION FROM VACATION.

URLAND gaat op reis en neemt mee: lievelingsmuziek, lekkere kostuums en oervader Nietzsche. URLAND ontkoppelt. URLAND wil namelijk even vrij zijn van millennialtragiek. *URLAUB* is een persoonlijke, existentialistische poging theatrale onrust te baren en échte tijd te doden. Is dat de ware vakantie, de lege tijd?

URLAND gaat op zoek naar de zin van het Niets.

Foto: Julian Maiwald

TANZ

FLORENTINA HOLZINGER

Popcultuur versus performance art, ballet versus circus en entertainment. *TANZ* werd een even hilarische als pijnlijke parodie op het romantische ballet. Centraal uitgangspunt is de lichamelijke discipline. Choreograaf Florentina Holzinger zette haar onderzoek naar het vrouwelijk lichaam consequent voort en voegt weer nieuwe disciplines toe aan haar overrompelende en rauwe totaaltheater.

De Oostenrijkse podiumkunstenares woont en werkt tussen Wenen en Amsterdam. In de zomer van 2019 faciliteerde Productiehuis Theater Rotterdam een internationale residentie voor *TANZ*, waarin negen stuntvrouwen, dansers en een live-cameravrouw Florentina Holzingers versie brengen van het ballet *La Sylphide* uit 1830. De voorstelling ging op tournee door Europa en is ook in 2020 nog te zien.

Stuntballet voor het internettijdperk

Foto: Nada Žgank

Or Die Trying

BACKBONE / ALIDA DORS

Als Surinaamse immigrant vocht Alida's vader letterlijk en figuurlijk voor een beter leven. In zijn eigen boksschool propageerde hij via thaiboksen een mentaliteit van groei, flexibiliteit, incasseren en nooit opgeven. Zijn strijd werd Alida's strijd. Het inspireerde choreograaf en socioloog Alida Dors bij het maken van *Or Die Trying*; een persoonlijke interdisciplinaire dance chronicle met een stevige hiphopattitude waarin dans, filmprojectie, performance en thaiboksen elkaar aanvulden.

Een dansvoorstelling voor dromers en vechters

Foto: Sjoerd Derine

Wrakstuk

DANISH BLUE

Een vrouw op een verlaten benzinestation. Met heimwee zonder auto. Uit het donker komt een bestelbus aangereiden. Een man stapt uit. Onderweg van punt A naar punt B besluit hij om niet meer door te rijden. Een nachtelijke ontmoeting. Zij is de enige hoop voor hem, hij is de enige uitvlucht voor haar. Terwijl niemand toekijkt worden ze schaamteloos zichzelf. Tijd valt uiteen. De autoradio speelt door.

Danish Blue bestaat uit theatermakersduo Babette Engels (1994) en Jordy Vogelzang (1991). In april 2019 ging hun nieuwe voorstelling *Wrakstuk* in première tijdens Motel Mozaïque en was daarna te zien gedurende het Over het IJ Festival.

Een nachtelijke ontmoeting

Foto: Bart Grietens

Wij Waren Er Al

ROMANO HAYNES / MITCHELL HAVELAAR / JOENOS POLNAIJA / SHISHANI VRANCKX

Joenoës, Mitchell en Romano zijn broeders voor het leven. Hoewel ze totaal verschillende roots hebben, voelt het of ze familie van elkaar zijn. Wat weten deze mannen over elkaars achtergronden? Vertrekkend vanuit hun hechte band doken ze voor *Wij Waren Er Al* in het koloniale verleden. Ze onderzochten samen met singer-songwriter Shishani Vranckx in een spel met de vier elementen hoe we schadelijke patronen uit onze geschiedenis kunnen doorbreken en hoe we in de toekomst samen kunnen leven met een sensatie van verbondenheid.

Tijdens de première op donderdag 28 november ontvingen de makers minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ingrid van Engelshoven.

Foto: Saïkh Kille

Educatie

Theater Rotterdam heeft als missie zich stevig te verbinden met de stad. We hebben het verlangen de blik naar buiten richten; daadwerkelijk van betekenis zijn voor Rotterdam met kwalitatieve programma's. We willen niet alleen nieuwe perspectieven naar buiten brengen maar ook naar binnen halen.

De groepen en het publiek waarmee we werken nodigen we uit actief deel te nemen aan programma's en een relatie aan te gaan met Theater Rotterdam en elkaar. We betrekken onze eigen locaties, de omgeving van de doelgroep en werken zoveel mogelijk in verbinding met de andere functies van Theater Rotterdam; talentontwikkeling, programmering en productie (TR makers). De makers, gespreksleiders en docenten waarmee we werken zijn gekwalificeerd en vertegenwoordigen een zo groot mogelijke diversiteit aan referentiekaders.

Met onze activiteiten willen we impact maken; maatschappelijke thema's bespreekbaar maken, sociale cohesie bevorderen en bijdragen aan persoons- en identiteitsvorming. Anderzijds willen we theater brengen als doel op zich. In ons werk is dit idealiter in balans.

ACTIVITEITEN

Met een stevig fundament aan activiteiten zoals workshops en mogelijk te bezoeken voorstellingen ontvingen we in 2019 opnieuw veel scholieren en studenten uit Rotterdam, de regio en het land. We waren daarnaast ook te vinden op de scholen zelf, vooral met het werk van onze cultuurcoaches in op maat gemaakte programma's. Onze coaches deelden hun praktijk en werkten samen in diverse projecten waarin ook de leerlingen elkaar ontmoetten. We onderzochten de effecten van de cultuurcoaches. Hier kwamen positieve en bruikbare resultaten uit

Foto: Sahn Kille

waarmee we onze visie en programma's verder kunnen ontwikkelen. Jongeren die meer willen deelnemen aan en weten over theater, kregen de mogelijkheid mee te doen aan buitenschoolse trajecten. Contextprogrammering gaf ons vrije publiek de gelegenheid hun voorstellingservaring verder te verdiepen.

We deelden ervaringen en expertises en haalden deze op bij anderen. We organiseerden twee avonden voor relaties uit het publieke domein voor uitwisseling, inspiratie en advies. Voor collega's van andere theaters en gezelschappen organiseerden we de werkconferentie *Wij willen meer*; een inspirerende dag ter verbetering van onze samenwerking op het gebied van educatie en publiekswerking. We waren regelmatig te vinden bij het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR), onder meer vertegenwoordigd in de stuurgroep Gelijke Kansen en als één van de trekkers van de werkgroep MBO binnen het Netwerk Cultuureducatie en Talentontwikkeling. Hiernaast werkten we zowel samen met studenten van diverse opleidingen als met theaterdocenten in het land.

EXPERIMENT EN UITGANGSPUNTEN

Afgelopen jaar experimenteerden we met nieuwe vormen en projecten met de volgende uitgangspunten:

- een actieve zoektocht naar nieuwe perspectieven
- het betrekken van de omgeving van TR
- co-creatie met deelnemers
- cross-overs van disciplines en doelgroepen
- zichtbaarheid van de activiteiten.

Op de volgende pagina's staat een aantal voorbeelden van projecten genoemd. We kunnen in dit verslag niet alles vertellen, dus neem ook een kijkje op de Facebookpagina en de website van Theater Rotterdam/Educatie voor een vollediger beeld van onze activiteiten. Een deel van ons werk dat zich afspeelt binnen de muren van scholen, in de straten van de stad en op onze locaties en in het kantoor, blijft onzichtbaar. Ook dit werk laat de kracht zien van de duurzame relaties die we aangaan.

“Het zomerkamp is mij het meest bijgebleven en het moment dat we met zijn allen zongen. Daar hebben we gehuild van vreugde, van de energie die we samen hadden gevormd. De identiteit, de taal en het geloof ... vormden op dat moment eenheid tussen ons allemaal.”

— ISMAIL, deelnemende jongere Europefiction

Foto: Aad Hoogendoorn

“Wartaal was een absolute hit voor onze kleuter! Hij wilde niet meer weg...”

— Eén van de ouders

Europefiction

In het nieuwe meerjarenproject *Europefiction* gaat het naast talentontwikkeling ook over het sociaal en politieke engagement van jongeren. In een uitwisseling met Schauspielhaus Bochum en 8 andere Europese partners, onder meer uit Liverpool, Parijs en Boedapest, maakten jongeren theater en dachten na over het toekomstig Europa. In de zomer van 2019 kwamen alle jongeren bij elkaar in een zomerkamp in het Ruhrgebied en ontmoetten elkaar in workshops, programma's, gesprekken en voorstellingen.

WARTAAL Atelier voor woord en daad

Onze liefde voor beeldende kunst heeft zich vertaald in een nieuwe samenwerking met TENT.

We ontwikkelden *WARTAAL*; een interactieve playground voor kinderen, waarin zij spelenderwijs in aanraking komen met taal en performancekunst. Letters spelen de visuele hoofdrol. Kinderen worden uitgedaagd hun blik op de wereld vorm te geven. *WARTAAL* was de hele zomer geopend in TENT aan de Witte de Withstraat. In de herfst verhuisde de installatie naar Theater Rotterdam en is iedere zondag te bezoeken, als context bij onze jeugdprogrammering.

Foto: Dimitri Hakke

“Ik voel me op een andere manier met de leerlingen verbonden na deze workshop. Door het samen maken.”

— KIM, docent Zadkine, opleiding pedagogisch medewerker en onderwijsassistent

MBO

In 2019 startten we een intensieve samenwerking met Zadkine. In de eerste fase van het project *Staan voor de toekomst* gingen we de co-creatie aan met studenten, docenten en beleidsmedewerkers. Studenten van diverse opleidingen maakten kennis met Theater Rotterdam in een workshop waarin zij aan het werk gingen als collectief. Meer informatie hierover is te lezen in het bericht uit De Nieuwspeper van Metro.

Verder waren we, samen met Zadkine, aanjager voor de Community of Practice. In mei 2019 werd hiervoor een intentieverklaring getekend bij Theater Rotterdam. Een leergemeenschap van 12 studenten van diverse beroepsopleidingen en niveaus werkten gedurende zes maanden aan opdrachten binnen 9 deelnemende culturele instellingen. De opdrachten sloten aan bij de beroepsopleidingen van iedere student.

Onze straat

In het project rond de geprogrammeerde voorstelling *Onze Straat* trokken we met collega's en makers de wijk Cool in om verhalen op te halen over de straten die de twee gebouwen van Theater Rotterdam met elkaar verbinden. We hoorden verhalen over hoe het is om in hartje Rotterdam te wonen. We nodigden de mensen die we spraken uit in de schouwburg om met elkaar stil te staan bij deze rijkdom aan verhalen. Een van de uitkomsten van het project is dat Theater Rotterdam betrokken blijft o.a. als “host” voor de werksessies voor buurtbewoners en ondernemers in Cool.

De bouw van de Cooltower en de Baantower zorgen voor een verdubbeling van het aantal bewoners in deze kleine wijk. Hoe bereiden we ons daarop voor? Bewoners, ondernemers en culturele instellingen slaan hun handen ineen en laten hun stemmen horen over thema's als mobiliteit, programmering voor de wijk, sociale cohesie.

Foto: Sali Kili

ROOTS

Na het succesvolle *HOME* in 2018 maakte Theater Rotterdam in 2019 *ROOTS* samen met leerlingen van Rotterdamse Internationale schakelklassen. Een wervende bonte avond over hun afkomst. De spelers maakten van Theater Rotterdam hun ‘huis’ en speelden de voorstelling maar liefst 8 keer voor alle Rotterdamse ISK-leerlingen, docenten, ouders en vrij publiek. Niet alleen het publiek maar ook de medewerkers van Theater Rotterdam voelden zich betrokken bij de groep. Voor een aantal spelers smaakt het project naar meer. Zij doen mee aan andere buitenschoolse projecten bij Theater Rotterdam zoals de jongerenvoorstelling i.h.k.v. Theater na de Dam en/of *Europefiction*.

Foto: Sali Kili

Open Venster

In het project *Open Venster* (winnaar Kunst Kabel 2019) trokken leerlingen van vier scholen de Provenierswijk in. De wijk aan de achterkant van Centraal Station waar veel verschillende culturen, ondernemers, kunstenaars en scholen bij elkaar komen. Ze haalden verhalen op en verbeeldde deze in kunstwerken in ateliers van lokale kunstenaars. Hier ontmoetten zij ook leerlingen van andere scholen. De werken waren tentoongesteld in een openbare ‘verhalen’ expositie in vensters in de wijk en werd feestelijk geopend in MONO. Hierbij waren leerlingen, docenten, schoolleiders, wijkbewoners, kunstenaars en geïnteresseerden aanwezig.

“Mevrouw, ik begrijp nu veel beter de buitenkant van de gebouwen, omdat ik de binnenkant heb leren kennen.”

— Leerling Mavo Centraal

In 2019:

Bereikten wij meer dan 1.400 deelnemers in activiteiten voor jong talent.

Organiseerde TR Educatie meer dan 1.100 activiteiten met bijna 38.000 deelnemers.

Zagen wij ruim 13.500 bezoekers in verdiepende activiteiten voor publiek.

Bezochten ruim 8.000 scholieren en studenten in groepsverband een van de voorstellingen bij Theater Rotterdam en namen meer dan 15.000 scholieren deel aan een van de educatieve activiteiten bij de getoonde en gemaakte voorstellingen en/of een activiteit los hiervan.

Werkten cultuurcoaches vanuit Theater Rotterdam een dag per week op scholen waar cultuurparticipatie niet altijd even vanzelfsprekend is. In 2019 waren we werkzaam op: Grafisch Lyceum Rotterdam, Melanchthon Mathenesse, Wolfert ISK en de Lucia Petrus Mavo, en in een project met alle ISK-afdelingen van Rotterdam.

Overige Activiteiten

Marketing en communicatie

INNOVATIE DOOR EVALUATIE

Voor het marketingteam stond 2019 in het teken van evaluatie en experiment. Wat hebben we geleerd van de afgelopen twee jaar als nieuw merk en welke ervaringen nemen we mee naar de toekomst? Hoe creëren we lange lijnen en laden we ons merk? Het aansterken van de afdeling is compleet, in juni voegden zich drie marketeers bij het team (digital, junior en Productiehuis TR) en in december de marketeer producties. Met de nieuwe energie en de behoefte aan innovatie werden snel stappen gemaakt, waarbij de focus lag op de *user experience*. Hoe kunnen we de behoeftes van onze bezoekers (online en offline) centraal stellen?

CONTENTSTRATEGIE

Een belangrijke stap in het meer inspelen op de behoeftes van ons publiek is het herformuleren van de contentstrategie. In juni 2019 startte deze, naar aanleiding van uitgebreide analyses en learnings van de afgelopen twee jaar. De veelvormigheid van TR vereist om veel te communiceren over alles wat we doen en dit te vertellen. Doelgroepsegmentatie wordt als kracht ingezet, er zijn ook vele publieken die TR door verschillende kanalen bedient. Zo hebben we vier Facebook kanalen (algemeen, familie, Productiehuis TR en TR Educatie), vijf Instagram kanalen (algemeen, familie, Productiehuis TR, TR educatie en TR makers), en LinkedIn, Twitter, YouTube en Vimeo.

Waar zijn bezoekers nieuwsgierig naar en wat willen ze van ons weten? Het resultaat zijn vier contentpijlers waaraan we onze content ophangen: Aanbod, Achter de schermen, Zingeving, Midden

in Rotterdam. De contentpijlers geven de ruimte om formats te ontwikkelen zoals de TR Weekly, waarbij alle komende voorstellingen van de week worden gecommuniceerd via Instagram Stories. We vinden het leuk te ontdekken dat onze inzet van formats veel culturele collega's uit het veld inspireert om ook op deze manier hun eigen aanbod te delen.

DATA EN DIGITAL MINDED

De digitale identiteit van Theater Rotterdam kreeg meer gezicht. In september werd met de start van *Welcome To Our Guesthouse* het eerste digital magazine gelanceerd. Een magazine dat als een digitaal dagboek bijhield waar de jonge makers waren in hun proces en het publiek hiervan deelgenoot maakte. Dit eerste experiment heeft geleid tot meer digital magazines van onze producties. We kregen grote waardering terug vanuit tourneetheaters en hun achterban, het magazine brengt digitale content

(waaronder video's en ander beeldmateriaal) mooi samen op een plek. Het magazine evolueert ook nadat de première is geweest en trailers en recensies en publieksreacties volgen. Meer informatie is te vinden via magazines.theaterrotterdam.nl

Het analyseren van deze magazines laat zien dat het publiek geïnteresseerd is in meer verdieping en context: de eerste vier magazines werden door 4.167 mensen gelezen. Het aantal minuten dat men zich beweegt op deze kanalen is bijna 2,5 keer zo hoog als gemiddeld op de website.

PUBLIEKSONDERZOEKEN

In 2019 zijn meerdere publieksonderzoeken gehouden, onder meer bij de eigen producties. Daarnaast is de focus gelegd op een breed publieksonderzoek onder frequente bezoekers en pas- en kaarthouders: TR-pas, Onbeperkt Vlakke Vloerkaart, Dagkaart, Vakpas, Toneelkaart & Dansweekkaart en Schouwburgers.

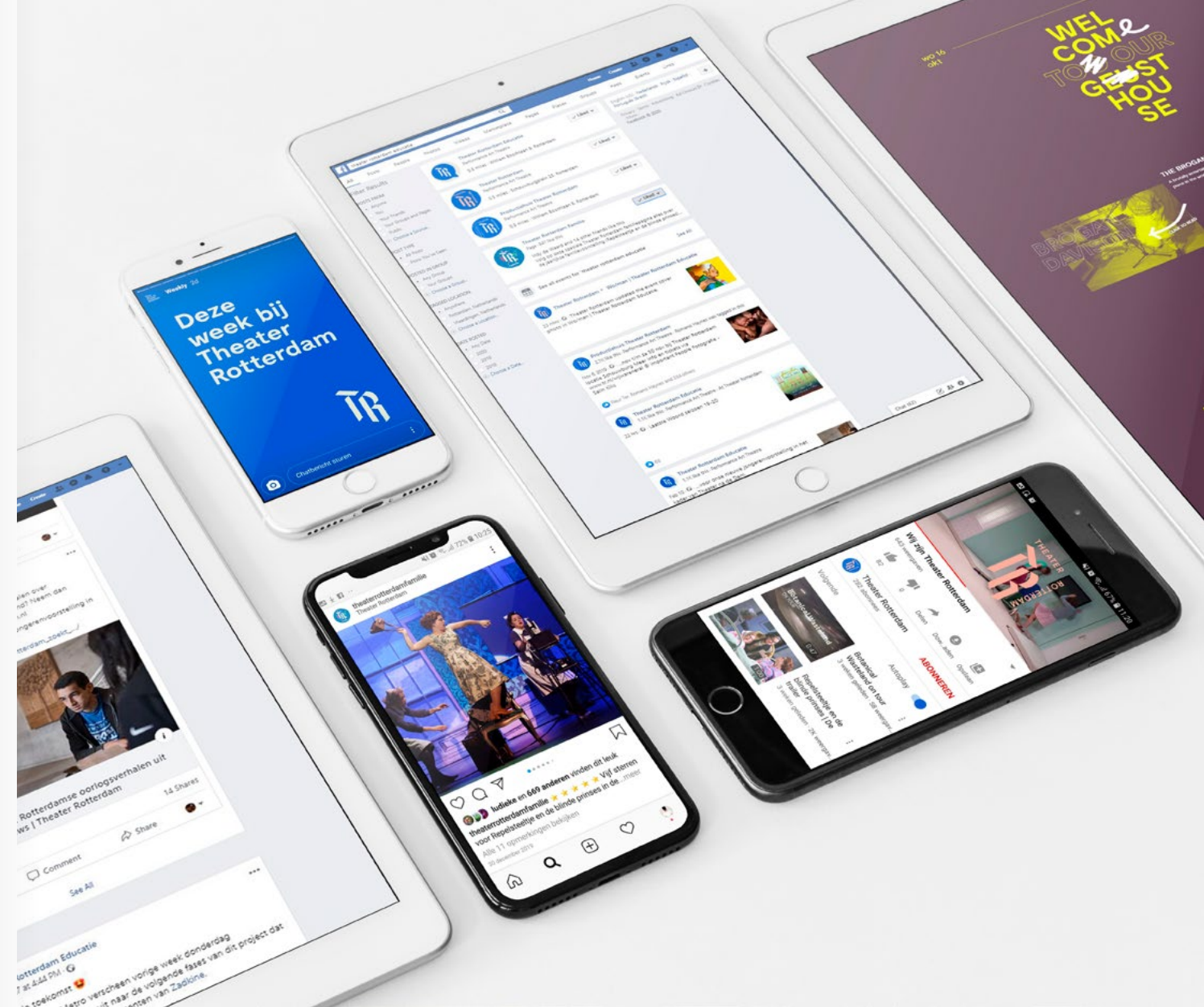
Een aantal resultaten uit het onderzoek:

- Goede totaalwaardering voor Theater Rotterdam, gemiddeld 8,0. TR-pashouders zijn het meest positief
- Bereikbaarheid en gastvrijheid werden het hoogst gewaardeerd
- De kwaliteit van dans en theater als genre wordt het meest positief beoordeeld
- Bekendheid TR makers wisselt, Wunderbaum en Productiehuis Theater Rotterdam zijn het meest bekend
- Veel kortingspassen zijn niet bij andere pashouders of frequente bezoekers bekend.

Vanuit deze kennis kan de strategie voor publieksbehoud en -verbreding verder worden ontwikkeld. Ook heeft het onderzoek concreet geleid naar het doorontwikkelen van de Vlakke Vloerkaart waar veel interesse in was. In het najaar 2019 werkten we een proefabonnement uit dat vanaf januari 2020 verkocht wordt.

“Ga vooral door op de huidige weg, TR is voor mij een parel binnen het cultuuraanbod van de stad.”

— Bezoekersreactie, uit: *Klantonderzoek Theater Rotterdam 2019, Pas- en kaarthouders & frequente bezoekers*

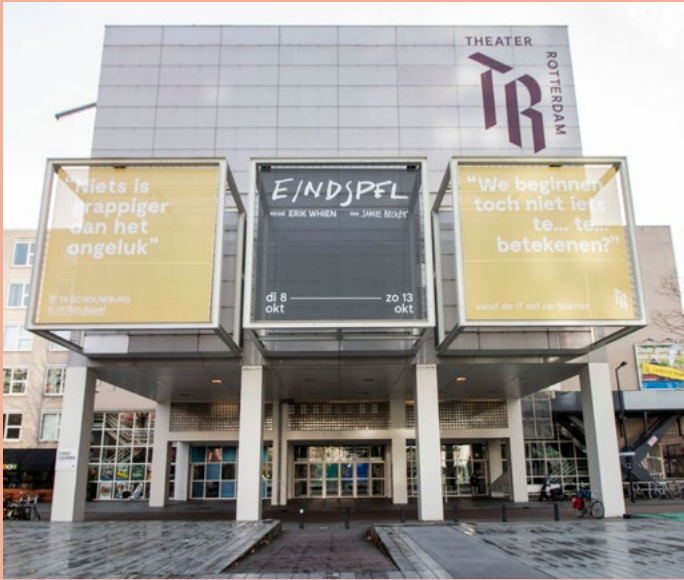
Wat doe ik hier

Merkcampagne Theater Rotterdam

Wat doe ik hier? Een simpele en tegelijk levensgrote vraag waar we als Theater Rotterdam graag mee bezig zijn. Zingeving is immers de brandstof van alle kunst. Het idee achter de merkcampagne *Wat doe ik hier* is om vanuit de ogen van degenen die dichtbij ons staan, het verhaal van Theater Rotterdam te vertellen. Vanuit het statement *Wat doe ik hier* vragen wij mensen een inkijkje te geven in hun leven. Wat doe ik hier kan heel letterlijk worden opgevat: wat is je link met Theater Rotterdam en waarom ben je er fysiek aanwezig? Maar het kan ook groter: wat is je plek en rol in deze stad en deze wereld, wat vind je belangrijk in het leven? De merkcampagne *Wat doe ik hier* is onderdeel van een meerjarige merkcampagne waarmee we Theater Rotterdam positioneren als plek voor moderne zingeving, door middel van (zelf-)reflectie naar verbinding en uiteindelijk synergie.

“Theater wapent me tegen de soms overweldigende realiteit.”

— Elvis Rot

“Ik heb enorm genoten van het spel en van het theaterbeeld. Dat vond ik heel mooi.”

— Bezoeker Eindspel

Eindspel

Het einde zit in het begin en toch ga je door

Om een theaterklassieker als *Eindspel* in de regie van Erik Whien op een innovatieve manier te delen met ons publiek is een tweeledige campagne ingericht. De een richtte zich op de traditionele theaterbezoeker, waarbij het uitgangspunt was om topacteurs waaronder Hans Croiset en René van 't Hof in te zetten. De andere campagne richtte zich op een nieuw publiek tussen de 20–40 jaar oud. Voor de vaste theaterbezoeker gingen we uit van een traditionele marketingmix en werd de campagne ingezet rondom de landelijke start kaartverkoop in juni door o.a. advertenties in MAX magazine, Oerol magazine en branded content. Voor de jonge doelgroep gingen we uit van een andere boodschap. Deze campagne richtte zich op de universele thema's uit de voorstelling, zoals zingeving en zinloosheid. Adverteren in de populaire podcast *De Eeuw van de Amateur* en aandacht in de podcast van De Correspondent zorgde voor een nieuw bereik. Daarnaast ontwikkelden we twee inhoudelijke video's over zingeving met Marian Donner en Jan Geurtz. Middels YouTube advertising bereikten we de juiste doelgroep. Van meerdere theaters en bezoekers kregen we te horen dat het opviel dat er echt een mix van jong en oud in de zaal aanwezig was.

Theater Rotterdam Familie

Met de hele familie naar het theater!

Om ons publiek beter te begeleiden door ons aanbod, hebben we een vaste familielijn ontwikkeld, waarbij we alle ouders, grootouders en kinderen willen laten weten: zondag is dé familiedag bij Theater Rotterdam. Natuurlijk hebben we elk jaar een grote familievoorstelling vanaf december, maar daarnaast is er het hele seizoen door van alles te beleven. Je kunt bij ons iedere (of nou ja, bijna iedere) zondag terecht voor de leukste peuter-, kleuter- en kindervoorstellingen. Die ook net zo leuk zijn voor ouders, opa's en oma's, grote broers en zussen, lollige ooms, gezellige tantes, vriendjes en vriendinnetjes.

“Doe eens normaal!”, hoor je mensen vaak zeggen. “Doe eens abnormaal!”, zouden we soms willen terugroepen. Want de gewone wereld kan af en toe best braaf en saai zijn. Stap daarom eens met de hele familie en iedereen die je leuk vindt de wereld van theater binnen. Daar gaat het namelijk net even wat anders dan normaal. In theater kan alles gebeuren wat je maar kunt verzinnen.

225.930 bezoekers bij programmering in Rotterdam	32.656 bezoekers bij TR voorstellingen in Rotterdam	69.198 bezoekers bij TR voorstellingen in Nederland
709.570 online bezoeken stijging van 39% t.o.v. 2018	419.506 unieke online bezoekers	22.245 nieuwsbrief abonnees
31.775 volgers op Facebook	7.648 volgers op Twitter	8.513 volgers op Instagram

Development & Events

De hoofdmissie van de afdeling Development & Events is het zorgdragen voor de immer groeiende community van ambassadeurs, vrienden, mecenasen, bedrijven, fondsen en andere partnerinstellingen, die zich rond TR heeft gevormd. Het is de afdeling waar het cultureel ondernemerschap van TR het meest zichtbaar is. Er wordt samengewerkt met diverse bedrijven en partnerinstellingen voor het organiseren van evenementen en relatiemarketing, en die brengen weer een mooie mix aan (nieuw) publiek met zich mee.

Development & Events levert daarnaast een duurzame derde inkomstenstroom voor de realisatie van de artistieke en maatschappelijke doelen van TR. De targets vallen uiteen in drie categorieën: inkomsten uit verhuur, uit zakelijke partnerships en uit filantropie, zoals particuliere giften. Door de fusie en de opheffing van het Sponsorfonds Rotterdamse Schouwburg hebben we een nieuwe visie ontwikkeld ten aanzien van het generen van additionele middelen. In 2019 zijn de afdelingen Development en Events vanuit de nieuwe visie samengevoegd met als resultaat nieuwe sponsorcontracten die werden afgesloten en een verduurzaming van het relatiebeheer aangestuurd door één hoofd Development & Events. De nieuwe functie wordt ingevuld door het voormalig hoofd Events. Het samenvoegen van de twee afdelingen leverde veel nieuwe kansen op, vooral wat betreft het zakelijk netwerk. Door gedeeld relatiemanagement zijn de lijnen nu korter, leren wij onze relaties beter kennen en kunnen hierdoor ons aanbod nog beter op hun wensen afstemmen. De nieuw ontstane afdeling werd halverwege het jaar versterkt met een senior relatiemanager/fondsenwerver, waarna de werving van nieuwe particuliere donateurs een enorme sprong maakte.

In 2019 is de afdeling aan de slag gegaan met vijf speerpunten: draagvlak en verbinding met diverse stakeholders realiseren, het team development versterken, nieuwe sponsorproposities voor het bedrijfsleven ontwikkelen, ontwikkelen van een sub-merkidentiteit voor de afdeling en het behalen van een financieel target uit inkomsten van events, sponsors en particuliere donateurs. Voor het goed in kaart brengen van het netwerk is het CRM-systeem verder doorontwikkeld. Onze stakeholders worden uitgenodigd voor diverse relatie-avonden en voor een selectie van premières en special events zoals de seizoensoening en de nieuwjaarsreceptie. De trend dat bedrijven bij voorkeur inhoudelijk gekoppeld worden aan projecten in plaats van hun sponsoring klassiek in te zetten als marketingmiddel, werd steeds meer voelbaar. Een voorbeeld van hoe we hier met TR op inspelen is onze samenwerking met Vopak. Zij dragen bij aan ons project met Zadkine: *Staan voor de toekomst*, waarbij MBO-ers de kans krijgen hun referentiekaders te verbreden en TR kan leren van hun bevindingen. Dit doen zij door het kijken naar voorstellingen, het maken van theater en een kennismaking met theater en het beroepenveld in het algemeen.

In april en november hebben we een donateurswervingscampagne opgestart met een extern bureau. De resultaten waren heel positief; wij gingen van 0 naar 100 donateurs. Bijzondere aandacht hebben wij besteed aan onze vroegere en huidige grote schenkers. Voor hen organiseerden wij een exclusieve mecenaslunch; het begin van een nieuwe traditie.

We merkten dat de drijfveer van de meeste bezoekers om donateur te worden niet het ontvangen van aanbiedingen is maar werkelijk de wens om bij te dragen aan de ambities van TR. Het levert

een wederkerige relatie op, want op onze beurt is onze belangrijkste drijfveer niet geld, maar het maken van verbindingen met mensen, de ontmoeting. De groei van het aantal donateurs zien wij dan ook als een compliment aan de hele organisatie; van makers en programmeurs die zorgen voor het kunstaanbod tot aan de altijd gastvrije medewerkers van de kassa en de publieksservice.

De afdeling Development & Events werkt nauw samen met de afdeling Programmering om de aanvragen voor verhuringen te splitsen in culturele evenementen en niet-culturele evenementen. De culturele evenementen beslaan een breed scala: van maatschappelijke initiatieven (zoals het Stadsmakerscongres) tot culturele partners (zoals het IFFR, House of Pride, Codarts, MBO Theaterschool en het NK Turks Volksdansen). De culturele evenementen worden omarmd en als gastprogrammering naast de eigen programmering van Theater Rotterdam geplaatst. Dit geeft een interessante aanvulling op het totale programma-aanbod en hiermee bereiken we vaak nieuwe doelgroepen. De inhoudelijke verbinding en artistieke kwaliteit is leidend.

Foto: AMRANIPHOTO.com

CASE 1

Kleurrijke top 100

De Kleurrijke Top 100 is een jaarlijkse ranking van Nederlanders die het verschil maken en die met hun werk, persoonlijkheid en visie bijdragen aan een inclusievere samenleving. Jaarlijks maken zij een magazine waarin 100 Nederlanders die iets betekenen op het gebied van culturele diversiteit in het zonnetje worden gezet. In 2019 was Theater Rotterdam de locatie van dit evenement.

DIVERSE EN INCLUSIEVE SAMENLEVING

Diversiteit is anno 2019 een realistisch gegeven. De samenleving verandert in snel tempo door globalisering en internationalisering, en de bewustwording van cultureel erfgoed en een multiculturele identiteit is een feit. De Kleurrijke Top 100 is zich daar zeer van bewust en zet zich in voor een meer diverse samenleving. De Kleurrijke Quote is het antwoord op

de vele lijsten die in Nederland worden bijgehouden en bevat een 100-tal namen van mensen die het verschil maken, invloed hebben en rolmodellen zijn in de media, het bedrijfsleven, politiek, maatschappelijk, mode en in bestuurlijke functies.

De Kleurrijke Top 100 is uitgegroeid tot een invloedrijke lijst van mensen met een kleurrijke achtergrond die voor verandering zorgen binnen hun netwerk, hun tak van sport en kennis die zij uitdragen. Ook voor Theater Rotterdam is culturele diversiteit een belangrijk speerpunt, midden in de stad, een plek waar iedereen samen kan komen.

“Door de samenwerking met TR hebben wij het gevoel gehad echt welkom te zijn in Rotterdam. In het hart van de havenstad, op een plek lanceren waar het bruist van energie en creativiteit”

— Raja Felgata & Khalid Ouaziz

LANCERING KLEURRIJKE TOP 100

Meer dan 300 mensen waren op 28 februari 2019 aanwezig bij de lancering van de 2019 editie van de Kleurrijke Top 100. Onze Hal was gevuld met een enthousiast publiek. Het inhoudelijk programma werd gepresenteerd door Raja Felgata, initiatiefnemer van de Kleurrijke Top 100. In een avondvullend programma kwamen verschillende sprekers aan het woord, die iets betekenen in de samenleving op het gebied van culturele diversiteit. Hoogtepunt van de avond was de prijsuitreiking aan Nadia Moussaid, presentator en programmamaker bij de VPRO.

Rotterdam Pride

Op 27 september organiseerde Pride Rotterdam de eerste Pride Confab in en samen met Theater Rotterdam. Als samenwerkingspartner werd Theater Rotterdam 'House of Pride', waar iedereen welkom was om zich te informeren, met elkaar in gesprek te gaan en het programma van de Pride Confab te volgen. Door middel van discussies, debatten, workshops en interviews werd gepraat en gedroomd over een samenleving waar eenieder zichzelf mag zijn, ongeacht sekse, seksuele geaardheid, genderidentiteit, achtergrond en leeftijd. Ook Minister Van Engelshoven (OCW) en Wethouder Kasmi (Onderwijs, Cultuur en Toerisme), gaven hun steun aan dit doel.

“Tijdens Rotterdam Pride was Theater Rotterdam onze “House of Pride”. Een inclusief, kleurrijk en safe space, waar iedereen zich thuis voelde. Wij zijn blij met de constructieve samenwerking en door de flexibiliteit, creativiteit en openheid van Theater Rotterdam kijken wij uit naar toekomstige samenwerkingsprojecten.”

— Bey Cil, Executive Director Rotterdam Pride

Facilitair en Gebouwenbeheer

In 2019 is de facilitaire dienstverlening verdeeld over teams: ICT, Gebouwbeheer, Interne Horeca en Receptie en Schoonmaak.

Begin dit jaar is de herziening van meerjarenonderhoudsbegroting (MJOB) voor beide panden van Theater Rotterdam afgerond. Daarna is in samenwerking met de afdeling Techniek een analyse gemaakt voor de komende vijf jaar. Op basis hiervan is een concept jaarbegroting opgesteld voor het onderhoud en de vervangingen tot en met 2025. Nog uitgezocht wordt of de huidige investerings-

reserve en de onderhoudsvoorziening overeenkomen met behoefte zoals deze uit de analyse van de MJOB voortkomt.

We hebben het reguliere onderhoud en de noodzakelijke vervangingen dit jaar kunnen uitvoeren. Aandachtspunten dit jaar waren de betonrot aan de buitengevel van TR-locatie Witte de With, de start projectmatige vervanging elektriciteitsverdeelkasten en het vervangen van het werklicht op het toneel van de grote zaal in de schouwburg.

De verdere eenwording van de receptie en schoonmaakteams voor beide gebouwen is verder doorgezet en werpt nu zijn vruchten af. De meeste receptionisten zijn op beide locaties inzetbaar en het

schoonmaakbedrijf kan op beide locaties meerdere medewerkers inzetten. Er is voldoende flexibiliteit in de teams om pieken en ziekte op te vangen.

Duurzaamheid heeft immer de aandacht. Dit jaar is zoals gezegd het een begin gemaakt met het vervangen van het werklicht op de tonelen door LED armaturen, is de energiemonitoring verbeterd (door E4Q) en dragen wij onverminderd bij aan het project 7 Square Endeavour.

THEATERTECHNIEK

De afdeling theatertechniek van Theater Rotterdam is een belangrijke drijvende kracht achter de totstandkoming van de eigen, door Nederland reizende of in onze zalen vertoonde producties en het in de

zalen getoonde geprogrammeerde aanbod. De afdeling biedt vanzelfsprekend theater technische ondersteuning, maar is eveneens een niet te onderschatten creatieve factor bij praktisch alle evenementen van Theater Rotterdam. We maken licht- en geluidsontwerpen, we ontwerpen en maken onze decors en kostuums en zijn verantwoordelijk voor het juiste verloop van voorstellingen in brede zin. We ondersteunen makers uit eigen huis, de nationale en internationale professionele gezelschappen die Theater Rotterdam bezoeken, de enthousiaste amateurgezelschappen uit stad en omstreken, en niet te vergeten de vele educatieve projecten. Theater Rotterdam kan een beroep doen op de breed ontwikkelde technische kennis van een ploeg betrokken medewerkers die zeer veel ervaring heeft met produceren, reizen en het technisch faciliteren van bezoekende gezelschappen uit alle delen van de wereld. We passen deze kennis toe in onze bedrijfsvoering, investeringsbeleid en zetten meer en meer in op de interne overdracht van de schat aan kennis en ervaring van onze medewerkers door het uitwisselen van technici tussen onze reizende producties en onze theaterzalen.

7 SQUARE ENDEAVOUR (7SE), EEN DUURZAAM PLEIN IN DE STAD

Theater Rotterdam is zowel initiator als partner die een substantiële bijdrage levert aan het programma van 7 Square Endeavour (7SE). We dragen bij in de kosten, onze directeur is stuurgroep-lid en we stellen onze gebouwen beschikbaar voor vergaderingen en evenementen.

De focus van 7SE team heeft dit jaar gelegen op het tot uitvoering krijgen van het dakenplan, de renovatie van de lage Amvestflat, het City House van Manhave, het energie-haalbaarheidsonderzoek (in samenwerking met de gebouweigenaren en de eigenaren van de energie-infrastructuur), en 7SE en de Vereniging Verenigd Schouwburgplein (VVS) zijn gevraagd om samen met de gemeente een nieuw plan te ontwikkelen voor herinrichting van het Schouwburgplein (van gevel tot gevel).

We verwachten dat eind 2020 de helft van de bebouwing binnen de demarcatie een groen en waterbufferend dak zal hebben (Woonstadblok, Calypso, De Doelen en Amvest). De conclusie van het energie-haalbaarheidsonderzoek is dat het mogelijk is om in 2030 het plein en de bebouwing klimaatneutraal te maken.

In oktober werd bekend dat het Schouwburgplein een van de Big Five-locaties is Rotterdam is; bij verkoop van Eneco-aandelen wordt een deel van het geld geïnvesteerd in vijf ontwikkellocaties die een voorbeeld voor de stad zijn. Eind december is er een schetsontwerp met 'wow factor' van een nieuw Schouwburgplein aan Wethouder Wijbenga (met de portefeuilles handhaving, buitenruimte, integratie en samenleven) gepresenteerd.

Dit jaar is het helaas nog niet gelukt om met de eigenaar van het schouwburggebouw een plan te ontwikkelen voor het dak van de schouwburg (waterbufferend, groen verdampend en energie-opwekkend). Besloten is daarom om eerst zelf met Arcadis, partner van 7SE, een plan te ontwikkelen. Tezamen met de noodzakelijke gebouwmaatregelen die uit het energie-haalbaarheidsonderzoek zijn benoemd, leggen we dit als één pakket van maatregelen voor aan de afdeling Vastgoed van de gemeente Rotterdam.

Het programma 7SE is nu ook opgenomen op de website van Theater Rotterdam. Afgesproken is de culturele bijdrage van Theater Rotterdam, de boodschap brengen middels kunst en culturele activiteiten, tezamen met de andere kunstinstellingen rond het plein, voor de komende jaren vorm te geven. 7SE heeft op (inter)nationale symposia maar ook op evenementen zoals ULI Rotterdam, Placemaking Week Europe in Valencia, IPCC bijeenkomst resilience in Rotterdam, Smartcities in Den Haag, Warming Up 2020 in Amsterdam, met succes de plannen mogen presenteren.

P&O

DIGITALISERING

HR heeft in 2019 de eerste stappen gezet in de transitie van papier naar een digitale verwerking van de HR-administratie. De voorbereidingen voor ESS (Employé Self Service) en MSS (Management Self Service) zijn in 2019 aangevangen.

VITALITEIT EN VERZUIM

Theater Rotterdam heeft met ingang van 2019 gekozen voor een nieuwe arbo-dienstverlener om zo het te hoge verzuim van 2018 aan te pakken. Met de nieuwe arbodienst zijn afspraken gemaakt over een andere vorm van verzuimbegeleiding. Daarnaast is aan alle medewerkers een workshop aangeboden waarin de thema's verzuim en gezondheid uitgebreid aan bod zijn geweest.

In 2019 zijn voor alle collega's workshops met betrekking gezonde leefstijl en gezonde voeding georganiseerd door een life-style coach.

Het verzuimpercentage was in 2019 gemiddeld 5.5%, het aantal ziekmeldingen: 191 keer en 90 collega's hebben zich in totaal ziek gemeld in 2019.

LEREN EN ONTWIKKELEN

Theater Rotterdam heeft in 2019 26 stagiaires ontvangen en begeleid binnen alle afdelingen van de organisatie.

23 collega's hebben in het kader van hun persoonlijke groei en ontwikkeling een training, leergang of coaching gevolgd.

Daarnaast is het managementteam begeleid in het kader van Management Development.

VLOOTSCHOUW

In 2019 is met de managers een eerste vlootschouw gehouden, waarin inzicht en overzicht is ontstaan in het totale personeelsbestand, inclusief ontwikkelingsmogelijkheden en potentie ten behoeve van doorgroei en ontwikkeling.

INTRODUCTIE

Voor nieuwe medewerkers is een introductieprogramma ontwikkeld, zodat mensen op een leuke manier kennismaken met TR en waarbij ze een buddy krijgen aangewezen voor de eerste maanden dat ze werkzaam zijn bij de organisatie.

ORGANISATIE-ONTWIKKELING

In de top van TR hebben enige organisa- tie-aanpassingen plaatsgevonden en is aansluitend het besluit genomen om in 2019 de artistiek directeur vooralsnog niet te vervangen. Daarnaast is ICT samen met gebouwbeheer gevoegd bij de afdeling Techniek en zijn de teams van receptie en artiestenfoyers van beide locaties ondergebracht bij de afdeling Events.

PROFESSIONALISERING

Er is een nieuwe functie ontstaan voor de fondsenwerving en om de directie doel- matig ondersteuning te kunnen bieden is een directiesecretaris aangetrokken.

OVERLEGSTRUCTUREN

In 2019 zijn de overlegstructuren tus- sen de diverse samenwerkingsgremia

georganiseerd en geformaliseerd. Er is een regulier overleg op directieniveau; afstemming binnen de bedrijfsvoering en in het artistieke kernteam.

ONDERNEMINGSRAAD

De Ondernemingsraad van Theater Rotterdam bestaat uit zeven leden, afkomstig van de afdelingen Techniek, Marketing & Communicatie, Financiën en Kostuumatelier. In 2019 vond zes keer een OR overlegvergadering plaats met de directie van Theater Rotterdam. In het kader van efficiëntie, meer structuur en transparantie stelden de OR en directie een jaaragenda vast voor 2019-2020. De belangrijkste thema's in 2019 voor overleg waren het nieuwe meerjarenbeleidsplan van Theater Rotterdam voor de periode 2021-2024, het vertrek van de artistiek

directeur en de gevolgen voor de orga- nisatie en de inrichting van een interne managementoverlegstructuur. Tevens werden het gezondheidsbeleid, verzuim- protocol, vrijkaartenprotocol en de har- monisatie van de personeelsregelingen vastgesteld. Daarnaast heeft de OR zich ingezet om onder andere onderwerpen als het opstellen van een mediacode in het licht van de AVG-wetgeving voor het eigen personeel, reisvoorwaarden voor de technische dienst en de interne werk- druk te agenderen. Tot slot heeft de OR met enige regelmaat contact met de RvT en is het drieradenoverleg (RvT, Directie, OR) geïnitieerd. ¶

ROOSTER VAN AFTREDEN RAAD VAN TOEZICHT

NAAM	FUNCTIE	MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE	1E TERMIJN GESTART OP	2E TERMIJN GESTART OP	UITERLIJK DEFUNGEREN	PROFIEL
Richard Sitton	voorzitter	Bestuursvoorzitter Woonbron	16 mei 2017	16 mei 2020	16 mei 2023	Rotterdams netwerk, Politiek bestuurlijk, Management
Frans Weisglas	vicevoor- zitter	Voormalig-voorzitter Tweede Kamer der Staten Generaal	1 jan 2013	1 jan 2017	1 januari 2021	Politiek bestuur, Rotterdamse netwerk, PR, fondsenwerking
Nick van Hussen	penning- meester	Directeur/eigenaar Yparex, i4hi	22 jun 2012	22 jun 2016	22 juni 2020	Financieel, commerciële expertise
Mavis Carrilho	lid	Zelfstandig adviseur	16 mei 2017	16 mei 2020	16 mei 2024	Management, diversiteit en inclusie
Aukje Bolle	lid	Directeur Kunstgebouw	16 mei 2017	16 mei 2021	16 mei 2024	Management en bestuur in culturele organisaties en Rotterdamse cultuursector
Laila Abid	lid	Director Communication & PR Viacom	16 mei 2017	16 mei 2020	16 mei 2023	Journalistiek/ marketing, diversiteit en inclusie en PR
Mirjam Bach	lid	Beleidsmedewerker SER	16 mei 2017	16 mei 2021	16 mei 2025	Juridisch, beleidsmatig en cultuurbeleid

AFGETREDEN RVT LEDEN IN 2019

Jos Baeten	voorzitter	Voorzitter raad van bestuur ASR Nederland	11 mrt 2011	11 mrt 2015	Afgetreden 11 mrt 2019	Rotterdams netwerk, Juridisch, Management, Financieel
Rob Wiegman	lid	Voormalig directeur Luxor Theaters	15 aug 2011	15 aug 2017	Afgetreden 15 aug 2019	Rotterdams netwerk, Management, Financieel, Discipline-specifieke competenties
Jantine Kriens	lid	Voorzitter directieraad VNG	27 mrt 2014	27 jan 2016	Afgetreden 27 mrt 2019	Rotterdams netwerk, Public Relations, Politiek-bestuurlijk

Maatschappelijke en nevenfuncties

RICHARD SITTON

VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, LID AUDITCOMMISSIE
Maatschappelijke functie: Bestuursvoorzitter Woonbron

Nevenfuncties:

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Voorzitter Raad van Commissarissen VVE 010
Bestuurslid Stichting Historisch Delfshaven
Bestuurslid Maaskoepel
Penningmeester ONS Nissewaard
Penningmeester stichting Woonfocus 010
Voorzitter Voetbal Vereniging Spijkenisse
Lid Algemeen Bestuur Aedes
Lid Raad van Toezicht SOVAK

FRANS WEISGLAS

VICEVOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, LID SPONSORCOMMISSIE
Maatschappelijke functie: voormalig voorzitter Tweede Kamer

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Voorzitter bestuur Stichting Geuzenpenning Vlaardingn
Bestuurslid Stichting Bernard Mandeville
President-commissaris Huntsman Holland BV
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Rijnlands Lyceum
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting ARQ
Voorzitter Raad van Toezicht Advies ProDemos
Lid Algemeen Bestuur Zeeuws Archief
Voorzitter Jury Prinsjesprijs

NICK VAN HUSSEN

PENNINGMEESTER RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, VOORZITTER AUDITCOMMISSIE
Maatschappelijke functie: Directeur/eigenaar Yparex, i4hi

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum

MAVIS CARRILHO

LID RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, LID REMUNERATIECOMMISSIE
Maatschappelijke functie: Zelfstandig adviseur

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting

Acteursgroep Wunderbaum

Lid Bestuur Stichting Backbone (tot en met 31 december 2019)
Lid Raad van Toezicht Holland Festival
Lid Raad van Toezicht Advies Amsterdam United
Voorzitter Chocology Foundation
Lid Raad van Toezicht Tivoli Vredenburg
Lid Raad van Commissarissen Ymere (tot 31 december 2019)

AUKJE BOLLE

LID RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, VOORZITTER ARTISTIEKE COMMISSIE
Maatschappelijke functie: Directeur-bestuurder Kunstgebouw

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Bestuurslid Sociaal Fonds Podiumkunsten
Penningmeester Stichting WORM
Bestuurslid Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde (Theater Islemunda)
Bestuurslid Stichting Rotterdam International Duet Choreography Competition Rotterdam
Bestuurslid Stichting Collectiv

LAILA ABID

LID RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, VOORZITTER SPONSORCOMMISSIE
Maatschappelijke functie: Director Corporate Communication and Public Relations ViacomCBS

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Voorzitter Raad van Toezicht Volksuniversiteit Amsterdam
Voorzitter Raad van Toezicht Musicians without Borders
Lid Raad van Advies SOUK
Bestuurslid Leven is Bewegen

MIRJAM BACH

LID RAAD VAN TOEZICHT STICHTING THEATER ROTTERDAM, VOORZITTER REMUNERATIECOMMISSIE
Maatschappelijke functie: Senior Beleidsmedewerker SER / Secretaris Commissie Bevordering Medezeggenschap

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Bestuurslid Stichting Cultuurhuis Abcoude

Lid klachtcommissie Sociaal Plan Klaverblad verzekeringen
Buurtbemiddelaar Gemeente De Ronde Venen

JOS BAETEN

VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT AFGETREDEN 11 MAART 2019
Maatschappelijke functie: voorzitter Raad van bestuur ASR Nederland

Nevenfuncties:

Bestuurslid Verbond van Verzekeraars
Lid algemeen bestuur VNO-NCW
Lid Raad van Commissarissen De Efteling B.V.

JANTINE KRIENS

LID RAAD VAN TOEZICHT AFGETREDEN 27 MAART 2019
Maatschappelijke functie: voorzitter directieraad VNG

Nevenfuncties:

Lid Raad van Commissarissen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)/ Cultuurfonds Bank Nederlandse Gemeenten

ROB WIEGMAN

LID RAAD VAN TOEZICHT AFGETREDEN 15 AUGUSTUS 2019
Maatschappelijke functie: voormalig directeur Luxor Theaters/ eigenaar Rob Wiegman Consult voor Cultuurzaken

Nevenfuncties

Bestuurslid Maas Theater en dans
Bestuurslid Stichting Faderpaard
Lid Raad van Toezicht Jeugdtheaterhuis Gouda
Bestuurslid Nationaal Theaterfonds

WALTER LIGTHART

ALGEMEEN DIRECTEUR THEATER ROTTERDAM

Nevenfuncties:

Lid Raad van Toezicht BIMHUIS Amsterdam
Voorzitter overleg BIS gezelschappen
Bestuurslid 7 Square Endeavour
Bestuurslid Vereniging Schouwburgplein
Bestuurslid Operadagen Rotterdam

ELLEN WALRAVEN

ARTISTIEK DIRECTEUR THEATER ROTTERDAM (TOT 1 OKTOBER 2019)

Nevenfuncties:

Bestuurslid Operadagen Rotterdam
Secretaris World Window (Explore Festival)

Prestatieverantwoording ministerie van OCW

Producties

	REALISATIE 2019		ACTIVITEITENPLAN		REALISATIE 2018	
TOTAAL AANTAL PRODUCTIES	45		17		47	
Waarvan 5 in de grote zaal						
NIEUWE EIGEN PRODUCTIES	12		11		14	
Algemeen Theater	2		3		6	
Productiehuis	10		8		8	
NIEUWE COPRODUCTIES	19		4		17	
Algemeen Theater	10		1		7	
Productiehuis	9		3		10	
REPRISES	4		2		8	
Algemeen Theater	1		1		5	
Productiehuis	3		1		3	
REPRISE COPRODUCTIES	10		-		8	
Algemeen Theater	5		-		2	
Productiehuis	5		-		6	

Uitvoeringen en bezoekers

	REALISATIE 2019		ACTIVITEITENPLAN		REALISATIE 2018	
	uitvoeringen	bezoekers	uitvoeringen	bezoekers	uitvoeringen	bezoekers
TOTAAL AANTAL UITVOERINGEN	791	122.008	385	69.250	523	97.186
ROTTERDAM	151	32.656	150	24.000	159	27.565
Algemeen Theater	76	26.374	90	18.000	92	22.521
Productiehuis	75	6.282	60	6.000	67	5.044
NEDERLAND BUITEN ROTTERDAM	495	69.198	215	42.000	276	51.111
Algemeen Theater	377	59.093	115	34.500	156	41.398
Productiehuis	118	10.105	100	7.500	120	9.713
BUITENLAND	145	20.154	20	3.250	88	18.510
Algemeen Theater	98	13.260	10	2.500	54	12.970
Productiehuis	47	6.894	10	750	34	5.540
Schoolgebonden activiteiten	726	20.454	767	24.031	818	22.906
Aantal educatieve activiteiten	412	17.493	262	13.244	327	13.585

Prestatieverantwoording gemeente Rotterdam

Bezoekers

	REALISATIE 2019		ACTIVITEITENPLAN		REALISATIE 2018	
	TOTAAL	IN ROTTERDAM	TOTAAL	IN ROTTERDAM	TOTAAL	IN ROTTERDAM
AANTAL BEZOEKEN	326.376	225.930	222.250	167.500	293.600	212.151
Waarvan betalend	282.173	196.807	188.075	147.012	247.758	185.531
Waarvan in schoolverband	20.454	15.231	24.031	20.335	31.848	20.757

Presentaties

	REALISATIE 2019	ACTIVITEITENPLAN	REALISATIE 2017
PRODUCTIE-INSTELLING			
Aantal producties	52	20	56
Aantal presentaties	823	475	608
Waarvan presentaties in Rotterdam	152	153	182
PRESENTATIE-INSTELLING			
Aantal presentaties	1.371	935	1.203
Waarvan presentaties in Rotterdam	700	640	777

Toelichting prestatieraster

Theater Rotterdam presenteerde in 2019 ruim boven de verwachting van het activiteitenplan. Er zijn aanzienlijk meer nieuwe coproducties uitgebracht en extra reprises met coproducenten uitgevoerd dit jaar. Het aantal voorstellingen en de publieksaantallen zijn hoger dan begroot, en een groei ten opzichte van vorig jaar is duidelijk zichtbaar.

Het totale bezoekersaantal van de grote zaal is gestegen met 11%. Ook de bezoekersaantallen van Kleine Zaal en de Krijn Boon Studio zijn gestegen, respectievelijk met 5% en 35%.

Balans

Activa

	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
VASTE ACTIVA		
IMMATERIELE VASTE ACTIVA		
Website en Software ontwikkeling	102.625	79.442
Totale Materiële vaste activa	102.625	79.442
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Gebouwen en terreinen	975.392	1.010.671
Inventaris en inrichting	729.099	893.216
Theatertechniek	1.041.388	939.529
Voertuigen	12.600	-
Totale Materiële vaste activa	2.756.479	2.843.416
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	4.205	4.736
VORDERINGEN		
Debiteuren	438.455	388.728
Overige projectsubsidie	-	22.485
Belastingen en sociale lasten	126.893	251.137
Overlopende activa	490.633	439.633
LIQUIDE MIDDELEN	5.034.343	4.175.130
Totale vlottende activa	6.094.529	5.281.849
TOTAAL ACTIVA	8.953.633	8.204.707
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	791.392	596.922
Bestemming Onderhoud en Vervanging	3.353.374	3.353.374
Bestemmingsreserve OCW 2013 - 2016	132.267	132.267
Bestemmingsfonds OCW 2017 - 2020	0	138.882
Bestemmingsfonds Sponsorfonds	491.190	531.190
Totale eigen vermogen	4.768.223	4.752.635
VOORZIENINGEN		
Voorziening groot onderhoud	806.025	778.715
Voorziening reorganisatiekosten	16.949	19.588
Totale voorzieningen	822.974	798.303
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	986.511	1.237.245
Overige projectsubsidie	773.379	-
Pensioenen	53.080	89.314
Vooruitverkochte entreebewijzen	447.026	314.826
Nog af te rekenen voorstellingskosten	146.904	182.695
Overlopende passiva	955.536	829.689
Totale kortlopende schulden	3.362.436	2.653.769
TOTAAL PASSIVA	8.953.633	8.204.707

Exploitatier rekening

Baten

	REALISATIE 2019	CULTUURPLAN 2017-2020	JAARPLAN 2019	REALISATIE 2018
OPBRENGSTEN				
Publieksinkomsten	2.235.230	2.466.158	2.127.292	1.869.760
Recette producties	679.937	1.339.408	1.136.525	566.256
Uitkoop	19.063			34.222
Partage	555.482			295.068
Publieksinkomsten buitenland	15.138			39.580
Auteursrechten	98.128			69.111
Publieksinkomsten programmering	867.482	1.126.750	990.767	865.523
Sponsorinkomsten	30.000	165.000	80.800	20.000
Sponsors	30.000	165.000	80.800	20.000
Overige inkomsten	312.456	155.000	673.500	124.398
Coproductiebijdragen	210.073	45.000	566.000	21.208
Educatie	102.383	110.000	107.500	103.190
Indirecte opbrengsten	817.911	860.572	723.900	1.029.669
Verhuur	203.988	153.000	167.700	238.751
Doorbelaste marketing/merchandise	25.392	67.000	19.000	25.109
Verhuur en uitleen personeel	229.261	203.175	117.700	214.160
Horeca-exploitatie	250.508	288.000	276.500	324.199
Exploitatie artiestenfoyer	85.959	99.500	93.500	83.423
Overige	22.803	49.897	49.500	144.027
Overige bijdragen uit private middelen	200.879	282.605	205.000	85.064
Particulieren (incl vriendenvereniging)	16.857	12.500	33.000	18.030
Bedrijven (tbv 7 Square Endevour)	40.000	-	-	41.000
Projecten private fondsen	144.022	270.105	172.000	26.034
Opbrengsten (subtotaal)	3.596.476	3.929.335	3.810.492	3.128.891
BIJDRAGEN				
Structureel OCW	2.281.619	2.131.058	2.221.635	2.221.635
Structureel Gemeente	8.731.160	8.376.000	8.673.732	8.551.660
Incidenteel publieke subsidie	287.995	279.881	162.500	297.652
Bijdragen (subtotaal)	11.300.774	10.786.939	11.057.867	11.070.947
SOM DER BATEN (A + B)	14.897.250	14.716.274	14.868.359	14.199.838
Lasten				
BEHEERSLASTEN				
Beheerslasten: Personeelslasten	1.906.297	1.547.825	1.631.585	1.727.409
Beheerslasten: Materiële lasten	2.657.692	2.522.882	2.630.881	2.604.721
Beheerslasten (SUBTOTAAL)	4.563.989	4.070.707	4.262.466	4.332.130
ACTIVITEITENLASTEN				
Activiteitenlasten: Personeelslasten	6.226.952	6.247.768	6.174.778	5.808.945
Activiteitenlasten: Materiële lasten	4.079.990	4.382.799	4.457.912	4.003.204
Activiteitenlasten (SUBTOTAAL)	10.306.942	10.630.568	10.632.690	9.812.149
SOM DER LASTEN (C + D)	14.870.931	14.701.275	14.895.156	14.144.279
Saldo rentebaten/-lasten	-10.731	-15.000	-9.500	-7.538
EXPLOITATIE SALDO	15.588	-0	-36.297	48.021
Resultaat	15.588			48.021

Toelichting op de Exploitatierkening

Theater Rotterdam heeft 2019 met een positief saldo afgesloten. In de exploitatie is de begroting opgenomen zoals deze in 2016 is opgesteld voor het Cultuurplan 2017-2020 en het Jaarplan 2019. De Cultuurplanbegroting laat een gemiddelde over vier jaar zien. In 2019 is de realisatie hoger dan gemiddeld in zowel de inkomsten als de kosten. Er wordt door OCW echter gerekend over het gemiddelde van de gehele periode van vier jaar. Het Jaarplan 2019 is opgesteld voor de gemeente Rotterdam in oktober 2018 en de realisatie komt overeen met de begroting. Bij het opstellen van deze begroting was de programmering voor het seizoen 2019 – 2020 nog niet bekend.

BATEN

De *publieksinkomsten* in 2019 voor de producties zijn hoger dan begroot en hoger dan in 2018. In 2019 waren de inkomsten uitzonderlijk hoog door de voorstellingen *Heisenberg* en *Eindspel* in midden- en grote zalen. Ook 2018 is uitzonderlijk, omdat er minder grote zaalvoorstellingen zijn gespeeld dan gebruikelijk. De grote zaalvoorstelling *Heisenberg* is geproduceerd in 2018 en ging in première op 11 januari 2019, waardoor de inkomsten in 2019 vallen. De beoogde grote zaalvoorstelling *NO_BODY* is in zijn geheel naar 2020 verplaatst.

De publieksinkomsten uit programmering zijn lager dan begroot. Dit wordt deels verklaard doordat bij het ingaan van het Cultuurplan in 2017 besloten is om de

recettes van de eigen producties in de Schouwburg zowel bij de recette van de eigenproducties als bij de inkomsten van programmering van de Schouwburg te begroten. In de realisatie worden de publieksinkomsten van de eigen producties in de Schouwburg echter enkel bij de recette-producties geboekt. Dit betekent voor de publieksinkomsten van programmering € 72.000 minder inkomsten. Daarnaast is in het kader van het prijsbeleid besloten om de btw-verhoging van 2019 nog niet in zijn geheel door te berekenen. Tenslotte zijn de lagere publieksinkomsten ook te verklaren uit het feit dat we in 2019 twee (uitverkochte) voorstellingen te elfder ure moesten annuleren vanwege problemen met de vrachtwagenlift.

Sponsorinkomsten zijn in 2019 lager uitgevallen dan begroot, wel is een lichte stijging ten opzichte van 2018 zichtbaar. Theater Rotterdam heeft in 2019 de afdeling Development & Events versterkt voor het aantrekken en verwerven van meer externe inkomsten uit fondsenwerving, sponsoring en mecenaat, wat zijn eerste resultaten toont.

De *Overige inkomsten* worden voornamelijk bepaald door coproductiebijdragen. De coproductiebijdragen wisselen sterk per productie en lopen gelijk met de hoogte van de kosten van productie. Als coproductiebijdragen hoger zijn, zijn de kosten voor de productie navenant hoger. Na het opstellen van het jaarplan zijn veranderingen opgetreden in de afspraken

met de coproducenten waardoor de realisatie lager is uitgekomen dan begroot, wat ook zijn weerslag heeft gehad op de kosten van producties.

De *Indirecte opbrengsten* worden met name bepaald door de inkomsten uit verhuring en de horecaexploitatie. Deze waren in 2018 exceptioneel hoog en zijn in 2019 iets lager maar nog ruim boven begroot. De verhuur is gerelateerd aan commerciële verhuringen en betreft het, met een marge, doorbelasten van ingezette uren en horeca.

Overige bijdrage private middelen zijn lager dan begroot in het Cultuurplan en hoger dan in 2018. In juni van 2018 heeft voor het eerst Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC) plaats gevonden in de Schouwburg. De winnaars van deze competitie hebben in 2019 een voorstelling mogen maken bij Productiehuis Theater Rotterdam, waarvoor € 100.000 aan toegekend fondsen gelden.

Subsidieopbrengsten vanuit zowel de gemeente Rotterdam als het ministerie van OCW zijn gestegen door de toekenning van een accres.

LASTEN

Beheerslasten: Personeelslasten

In de oorspronkelijke Cultuurplanbegroting is € 175.000 aan salarislasteren voor de directie opgenomen in de activiteitenlasten, in de realisatie is ervoor gekozen deze lasten volledig in de

beheerslasten op te nemen wat zijn effect heeft op de loonkosten. Voorts is er geïnvesteerd in onder andere de afdelingen Financiën, Personeel en Organisatie en Facilitair om de organisatie te automatiseren en professionaliseren. Door ziekte zijn extra kosten gemaakt voor inhuur vervanging en tijdelijke ondersteuning.

Beheerslasten: Materiële lasten

De beheerslasten materieel zijn conform de begroting van het jaarplan. Vergeleken met het Cultuurplan zijn de huisvestingskosten lager dan begroot en de afschrijving hoger. In het Cultuurplan zijn de afschrijvingen volledig begroot zijn bij de activiteitenlasten materieel. In de realisatie is € 200.000 aan afschrijving opgenomen in de beheerslasten, waardoor deze hoger zijn dan begroot. De activiteitenlasten zijn om die reden met hetzelfde bedrag lager dan begroot.

Activiteitenlasten: Personeelslasten

De personele activiteitenlasten zijn lager dan begroot in het cultuurplan, omdat directiekosten niet in de activiteitenlasten worden gerapporteerd maar volledig in de beheerslasten. De productiekosten zijn

hoger dan 2018 vanwege de twee grote zaal voorstellingen in 2019, daar staat ook meer recette tegenover.

Activiteitenlasten: Materiële lasten

De activiteitenlasten materieel laten een gemengd beeld zien. De productiekosten zijn hoger dan in 2018 vanwege de twee grote zaal voorstellingen *Heisenberg* en *Eindspel* die gespeeld hebben in 2019. De afschrijvingskosten zijn € 200.000 lager dan in de Cultuurplanbegroting, omdat deze deels zijn opgevoerd bij de beheerslasten.

RESULTAAT EN BESTEMMING RESULTAAT

Het resultaat is € 15.588 positief. Met een onttrekking van € 40.000 aan de bestemmingsreserve van het Sponsorfonds en een onttrekking van € 138.882 aan het bestemmingsfonds OCW, is de algemene reserve/weerstandsvermogen met € 194.470 toegenomen.

Theater Rotterdam dankt onderstaande bedrijven en instellingen voor hun bijdrage

Subsidiënten en Fondsen

Sponsors

Samenwerkingspartners

Contact

THEATER ROTTERDAM

TR Schouwburg
Schouwburgplein 25
3012 CL Rotterdam
Kantoor: 010—404 4111

TR Witte de With
William Boothlaan 8
3012 VJ Rotterdam
Kantoor: 010—404 6888

📍 /theaterrdam
📞 /theaterrotterdam
📧 /theaterrotterdam

Colofon

Productie: Theater Rotterdam
Redactie: Walter Ligthart, Merel Hoestland,
Carin Borsboom, Silvie Dees, Demelza Wener,
Clint van der Hartt, Barbara Goldman
Ontwerp: Vruchtvlees: Digital, Strategy & Design

Maart 2020
typefouten voorbehouden

